

Porubské noviny

Číslo: **85**

DECEMBER 4/2015

Ročník: **XXI.**

V tomto čísle nájdete:

 Obecné spravodajstvo
 Šéfredaktor oslávencom
 Cirkevná rubrika, modlitba
 Rozhovor s prof. A. Tušerom
 O básnikovi mlčanlivého slova
 Zvonárka Anna Šetková
 Rozhovor s farárom V. Pavlíkom
 Ján Čutka bol chýrny „šuster“
 Rektor Jozef Puttera - rozhovor
 Okienko MŠ, Školské zrkadlko
 Róbertovi Bartkovi sa zmenil život
 Zahranická reportáž M. Staroňa
 Nekrológy, spomienky, poézia
 Štebot v rodnom hniezde
 Opalisko, krížovka, šport

Ilustrácia Dr. Vlasta Šiarniková

K Vianociam

Eubomír Kováč

Čas Vianoc už zasa zvoní,
 jak spieže na bielom koni, že sa narodil.
 Ten, ktorý bol prvý z davu,
 dal znať pravú nebies slávu, keď na zemi žil.

Čas Vianoc už zasa zvoní,
 On je v nebi a len zvony, hlásia z Jeho chvíľ.
 Modlitba znie k tomu ešte,
 nech sme láske len na ceste, aby bolo sil.

Nech vianočné milé chvíle,
 svorne v láske oslávim,
 že žije a žil.

Nový rektor

Prezident SR Andrej Kiska dňa 13. 10. 2015 odovzdal menovací dekrét novému rektorovi Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Menovací dekrét prevzal **Doc. Ing. Jozef PUTTERA, CSc.**, občan našej obce. Túto informáciu priniesla Webová stránka Závažnej Poruby. Viac sa dočítate na strane č. 20-21.

Rok v novinách

Porubské noviny zaznamenali v roku 2015 takmer všetko, čím žila naša obec. Evakuáciu pripomenuli ako Deň pokánia. Koniec vojny spomenuli slovami napísanými na pamätníku: „My, mŕtvi nechceme slzy, len mier prosíme našou nemotou...“ Záver školského roka zľúčili s výročím školy. Pred 150 rokmi si Porubania svojpomocne postavili prvú budovu školy. Koľko detí prešlo jej bránami nevieme. Vieme len, že absolventi sa v živote uplatnili. Mali šťastie na dobrých učiteľov a starostlivých rodičov.

V lete nás trápili tropické horúčavy. Pršalo veľmi málo, no zbožie bohato sypalo, aj „švábočka“ sa vydarila, len jablč bolo menej. Pribudla verejná zeleň, opravil sa most pri Brodku, obnovilo verejné osvetlenie. Obec žila kultúrou a športom. O všetkom sme písali, čo dokumentovalo život v obci. Porubské noviny zblížovali ľudí, čo nás teší. Teší nás aj záujem o naše i vaše noviny aj v tomto roku. **redakcia**

Náš oslávenec

V októbri oslávil svoje životné jubileum šéfredaktor Porubských novín **Dr. Dušan Migala**. Želáme mu veľa zdravia, šťastia a pohody. Nech mu každý deň prináša nové podnety a zážitky, ktoré nám približuje aj vďaka riadkom v Porubských novinách a príspevkami na webovej stránke Závažnej Poruby. Všetko najlepšie!

-webmaster-

Vianoce, Vianoce v srdciach hrejú nás

Ilustrácia Dr. Vlasta Šiarniková

Počas zimného dňa snežilo a mrzlo.
 Mrzne, mrzne, všetko zamrzne.
 Mrzne, mrzne všetko von,
 bude teplo za oknom.
 Za oknom je krásna chvíľa,
 sneh nám vonku všetko skrýva.

Jakubko Kubovčik, 2. ročník

Foto: Peťa Mišíková

Krásne Vianoce a šťastný nový rok želajú deti a redakcia

Správy zo samosprávy

Z rokovania obecného zastupiteľstva

September 2015

Správu o stave poskytovania sociálnych služieb v Domove sociálnych služieb a Zariadení pre seniorov v obci Závažná Poruba predniesla riaditeľka Mgr. Andrea Hodžová. Poslancov oboznámila s počtom klientov v zariadení, o ich zdravotnom stave. Zmienila sa aj o personálnom obsadení domova a o sociálnych aktivitách klientov. V závere svojej správy poznamenala, že Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov je plne personálne a materiálne zabezpečené na poskytovanie nadštandardných služieb pre klientov.

Starosta obce vyslovil poďakovanie celému personálu za ich záslužnú prácu a ich ľudský prístup ku klientom. Snažíme sa nájsť riešenie na zníženie nákladov. Splácame ešte úver ŠFRB (štátny fond rozvoja bývania).

Poslanec Dr. Dušan Migaľa poznamenal, že naše zariadenie v okrese má veľmi dobré meno, čo svedčí o dobrom vedení. Vladimír Mlynček vzniesol otázku k prednostnému vybaveniu žiadostí občanom Závažnej Poruby.

Správy o pripravenosti školských zariadení predložili vedúca školskej jedálne a riaditeľky škôl. Starosta obce vyslovil poďakovanie za dobrú prácu a reprezentáciu našej obce. Dr. Migaľa poznamenal, že základom úspechu je stabilizovaný učiteľský zbor. O kvalitách našich škôl svedčí aj stabilizovaný počet žiakov.

Starosta informoval o pokračujúcich prácach na akcii rozšírenie verejnej kanalizácie Závažná Poruba k rekreačnému stredisku Opalisko. Je vypracovaná projektová dokumentácia. Nakoľko obec nemá dostatok finančných prostriedkov, je potrebné zobrať úver. Podľa vyjadrenia hlavnej kontrolórky obce novým úverom obec neprekročí maximálnu zadlženosť obce 60 %.

Poslanci s poskytnutím úveru od Prima banky súhlasili. Obcou vybudovanú verejnú kanalizáciu po kolaudácii odkúpi LVS a.s. Lipt. Mikuláš.

Starosta obce informoval o prípravných prácach na rekonštrukcii mosta pri Brodke, o rokovaní so zástupcami Poľnohospodárskeho družstva L.Mikuláš a ZML o oprave cesty do Iľanova – predpoklad jar 2016, o novom zákone o odpadoch, o doplnení formulárov PHSR, o zasadnutí komisie pre ochranu verejného poriadku dňa 23.9. vo veci sťažnosti Jozefa Trsfána, o rokovaníach so Slovak Telekom vo veci rekonštrukcie sociálnych zariadení v KD.

Október 2015

Správu o činnosti komisie pre životné prostredie a ochranu verejného poriadku predniesol predseda komisie Vladimír Mlynček. Svoju správu rozdelil do niekoľkých bodov podľa jednotlivých problematik. Informoval o obsahu plánu práce komisie na obdobie 2015 -2018, o zeleni a jej údržbe v katastrálnom území obce, o protipovodňových opatreniach, o podmienkach držania a chovu psov, o verejnom poriadku, medziludských a susedských vzťahoch, o parkovaní motorových vozidiel na chodníkoch a miestnych komunikáciách. V oblasti odpadového hospodárstva odporučil upraviť poplatok za vývoz TKO. Komisia pripraví návrh na najbližšie zastupiteľstvo. Starosta obce oboznámil prítomných s výsledkami verejného obstarávania na rekonštrukciu a modernizáciu verejného osvetlenia v obci. Víťazom verejnej súťaže je firma GAAD REAL s.r.o., Prešov. Poslanci odporučili s víťazom súťaže podpísať Zmluvu o dielo. Je už podpísaná aj Zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku s MH SR na rekonštrukciu a modernizáciu verejného osvetlenia. Starosta obce oboznámil prítomných s výsledkom verejného obstarávania týkajúceho sa rozšírenia verejnej kanalizácie. Do termínu sme prijali 6 ponúk a víťazom sa stala LVS a.s., Revolučná 595, L. Mikuláš. S víťazom súťaže bude podpísaná zmluva o dielo. Po zhotovení stavbu odkúpi LVS a.s., L. Mikuláš na základe kúpnej zmluvy.

Starosta obce informoval o pripravovanej žiadosti o dotáciu na opravu havarijného stavu strechy budovy základnej školy. Na území obce pri penzióne Zivka a na ceste smerom do Iľanova budú osadené ručne maľované mapy Liptov pre cyklistov.

november 2015

Správu komisie pre kultúru, vzdelávanie a šport predniesol predseda komisie Dr. Dušan Migaľa. Komisia je desaťčlenná. Zhodnotil aktivity komisie v oblasti koordinačnej, organizačnej, edičnej a dokumentačnej. Komisia na prvom rokovaní prijala programové vyhlásenie pre celé volebné obdobie. Členovia sa osobne podieľali, alebo priamo garantovali viaceré obecné akcie i podujatia. Prítomných oboznámil s najvýznamnejšími akciami a podujatiami, ktoré sa uskutočnili v tomto roku. Vyzdvihol význam aktualizácie W stránky našej obce, ktorá plní dôležitú úlohu v systéme prenosu informácií smerom od vedenia obce k občanovi. Stránka je navštevovaná množstvom návštevníkom. Poslaním komisie je aj jej pôsobenie pri vydávaní Porubských novín. Záverom svojej správy odporučil: oživiť ochotnícke divadlo, doplniť zápis v obecnej kronike, vydať inovovaný propagačný materiál o Závažnej Porube, vydať pohľadnice obce, označiť hrob spoluobjaviteľa Demä-

novskej jaskyne Slobody Adama Mišuru, oživiť družobné kontakty s Bohuslavicami.

Poslanci schválili Spoločný program rozvoja horného Liptova do roku 2022, súčasťou ktorého je aj rozvoj obce do roku 2022. Spoločný program rozvoja horného Liptova do roku 2022 bude zverejnený na úradnej tabuli obce a web stránke. Občania môžu vzniesť svoje pripomienky.

Poslanci prerokovali žiadosť Klubu sclerosis multiplex L. Mikuláš o poskytnutie finančného príspevku na rok 2016.

Vladimír Mlynček upozornil na aktualizovanie prevádzkového poriadku v areáli Mateja Staroňa a taktiež organizačného poriadku.

December 2015

Obecné zastupiteľstvo schválilo rozpočet obce pre rok 2016.

Dušan Migaľa, zástupca starostu

Zmena v poslaneckom zbore

Peter Lešťan pôsobil ako poslanec OcZ do 15.09.2015. Mandát mu zanikol 16.9.2015, pretože sa stal zamestnancom obce. Na uvoľnené miesto nastúpil Stanislav Kuzma, nezávislý kandidát, 224 hlasov.

Stanislav Kuzma,
poslanec OcZ

Ako poslanec obecného zastupiteľstva sa budem podieľať na fungovaní a zveľaďovaní obce a to vo všetkých aktivitách, ktoré pomôžu jej rozvoju v prospech občanov a zviditeľneniu Závažnej Poruby.

Mojou prioritou bude hlavne:

- zimná údržba ciest a chodníkov v obci
- podpora majetko právneho vysporiadania stavebných pozemkov a tým podpora prispieť k rozvoju individuálnej bytovej výstavby
- rozvíjanie výchovnej a vzdelávacej činnosti detí a mládeže v oblastiach životného prostredia a jeho ochrany (krúžky, záujmová činnosť pre mladých obyvateľov obce, lesníctvo, poľovníctvo, ochrana prírody
- podpora športu, športových aktivít detí a mládeže
- v príslušnom volebnom období sa budem podieľať na spolupráci so všetkými spoločenskými organizáciami a občianskymi združeniami.

Obec Závažná Poruba úspešná v získavaní finančných prostriedkov z Eurofondov

Obec Závažná Poruba môže pristúpiť k realizácii projektu „Obnova verejného osvetlenia v obci Závažná Poruba“. Celkové oprávnené výdavky na realizáciu aktív projektu predstavujú sumu 104 988,83 EUR, z čoho obec získala 99 739,39 EUR vo forme nenávratného finančného príspevku. Hlavným cieľom projektu je obnova verejného osvetlenia v obci Závažná Poruba za účelom zlepšenia technického stavu a dosiahnutia úspory verejného osvetlenia. Projekt rieši rekonštrukciu a modernizáciu verejného osvetlenia v obci komplexne a smeruje k dosiahnutiu vysokej efektivity zvolených riešení pri zabezpečení takej sústavy verejného osvetlenia, ktorej technický stav bude plne zodpovedať všetkým prevádzkovým normám a požiadavkám. Zvolené technické riešenie spĺňa náročné požiadavky na efektívnosť a údržbu celého zariadenia. Tento projekt bol podávaný v rámci Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast.

Štatutárny orgán obce dňa 21.10.2015 podpísal zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku s poskytovateľom, ktorým je Ministerstvo hospodárstva SR (<http://www.mhshr.sk/>), pričom táto zmluva nadobudla účinnosť dňa 03.11.2015. Začiatok realizácie aktivít projektu naplánovaný na 05/2015 a ukončenie na 11/2015. Fotodokumentáciu alebo vizualizáciu realizácie aktivít projektu a výsledkov projektu budeme doplňať priebežne podľa postupu prác na projekte.

Názov a sídlo prijímateľa: Obec Závažná Poruba, Hlavná 135, 032 02 Závažná Poruba. Tento projekt sa realizuje s podporou EURÓPSKEJ ÚNIE.

Európsky fond regionálneho rozvoja, investícia do Vašej budúcnosti.

Obnova verejného osvetlenia, montážne práce, november 2015

Nech vládne tolerancia, znášanlivosť a vzájomná úcta

Je tu opäť ten najkrajší sviatok v roku, Vianoce. K štedrovečernému stolu si sadnú celé rodiny, aby si užili tú neopakovateľnú atmosféru.

V týchto dňoch je to presne rok, čo ste mne ako starostovi a deviatim poslancom dali dôveru v komunálnych voľbách. V našej práci sa snažíme o vytvorenie práve tej rodinnej, milej a tolerantnej atmosféry v celej obci. Každý hospodár bilancuje svoj rok. Tak je tu čas na krátke obzretie sa za našou prácou, ktorá verte nie je v dnešných podmienkach, keď vo svete vládne násilie, jednoduchá.

Prvá skúška nás čakala v zime, keď napadlo dosť veľa snehu a s ním sa bolo treba popasovať. So staručkým traktorom a novým posýpačom sa to podarilo. Už na prvých zastupiteľstvách sme si vytýčili ciele na tento rok. V prvom rade sme riešili každodenné starosti v obci, či už v MŠ, ZŠ, DSSaZpS, Cirkevnom zbore, Jednote dôchodcov, Športovom klube ako aj všetkých organizáciách pôsobiach na území našej obce. Tých podujatí bolo naozaj neúrekom a o všetkých ste boli informovaní či už web stránkou alebo v obecných novinách.

Samozrejme sme sa pustili aj do projektov, ktoré sme si nemohli dovoliť riešiť z vlastných peňazí a tak sme sa ich snažili riešiť získaním z iných zdrojov, čo sa nám veľmi úspešne podarilo.

- Z Environmentálneho fondu sme vykonali zazelenanie cintorína a Domova sociálnych služieb v hodnote 21.000,- €
- V marci ministerstvo hospodárstva vypísalo grant na obnovu a rekonštrukciu verejného osvetlenia. Keďže to bola posledná výzva tohto typu a naše osvetlenie bolo vo veľmi zlom stave, pustili sme sa aj do tohto projektu a výsledok mravenčej práce vidíte na vlastné oči. Získali sme 91.000,- € a obec doplatila 4.750,- €.
- V lete sa v Ružomberku uskutočnilo výjazdové zasadnutie vlády SR. Aj z tejto aktivity sa podarilo získať 11.000,- € na opravu mosta pri Brodke, ktorý bol v havarijnom stave. Postupne budeme pokračovať v oprave aj ostatných obecných mostov, ktorých máme v obci osem.
- V minulých rokoch sa podarilo samospráve odkanalizovať celú našu obec, zostalo len rekreačno-športové stredisko Opalisko, Suchá a Brestová dolina. Obec pristúpila k vybudovaniu kanalizácie do týchto lokalít, čím ich ztrak-

tívni pre potencionálnych investorov. Kanalizácia je budovaná z úveru, avšak v plnej miere bude po dobu 6 rokov odkúpená Liptovskou vodárenskou spoločnosťou.

Okrem týchto väčších investičných akcií sme sa tiež pustili do údržby našich objektov a zariadení. Urobili sme parkovisko pred kotoľňou obecného úradu, vybrúsili a namaľovali zábradlie okolo vody, začali sme s nátermi stĺpov miestneho rozhlasu, udržiavali sme verejnú zeleň.

Uplynulý rok bol významný aj na okružle výročia dejín v našej obci. V prvom rade to bolo 70. výročie evakuácie našich občanov počas II. svetovej vojny do obcí horného Liptova, ktoré sme si pripomenuli slávnostnými službami Božími v našom kostole.

Ďalším výročím bolo 150 rokov založenia našej školy, ktoré sme si pripomenuli slávnostnou akadémiou v kultúrnom dome.

Pokračovali sme čulým družobným stykom s gminou Nowý Targ, ako aj moravskými Bohuslavcami.

• Opravený most pri Brodke, november 2015

Pri všetkých týchto akciách participovali aj naše komisie, ktoré majú veľký podiel na fungovaní našej samosprávy a sú poradným orgánom starostu ako aj zastupiteľstva.

V závere tohto príhovoru sa chcem poďakovať za celoročnú prácu a podporu všetkým poslancom, kontrolórke obce, členom komisií, zamestnancom obce, školy, škôlky, DSS, cirkvi, ako aj všetkým organizáciám za celoročnú prácu a aktivitu, bez ktorej by sme všetky naše ciele ťažko zvládli.

Moje srdečné pranie smeruje k všetkým občanom našej obce, ktorí svojou aktivitou podporujú a zviditeľňujú našu obec.

V závere roka mi dovoľte, vážení spoluobčania, popriať vám krásne a požehnané sviatky v kruhu svojej rodiny, nech aj naďalej vládne medzi nami tolerancia, vzájomná znášanlivosť a úcta. V novom roku veľa splnených snov a cieľov a hlavne veľa, veľa zdravia.

Ing. Pavel Beško, starosta

Cez osmoro hraníc prešiel jej život

Darina Majeriková pôsobí rovných dvadsať rokov ako predsedníčka domácej jednoty dôchodcov. Činnosť tejto organizácie orientuje do oblasti sociálnej, dobrovoľníckej, kultúrnej, spoločenskej, športovej a mediálnej. Všetky pozoruhodné aktivity členov sú výsledkom organizátorskej práce predsedníčky. Pri životnom jubileu ocenili jej činorodosť, poďakovali za všetku prácu pre obec so želaním, aby nezhaslo nadšenie pre všetko dobré a krásne, čo robí pre seniorov. „Múdrosť človeka nespočíva v tom, koľko toho vie, ale v tom ako svoje skúsenosti a múdrosť dokáže odovzdať druhým. Prajeme vám veľa zdravia, síl a sviežosti do ďalších rokov,“ povedal starosta Pavel Beško. Členky JDS pozdravili jubilantku básňou, ktorú zhudobnili a oslávenkyňa spoločne zaspievali ako darček k sviatku.

Náša Darinka

*Švitorili vtáčky uprostred dediny,
že naša Darinka má narodeniny.
Osemdesiat rôčkov to je tá cestička,
ktorú dodnes prešla naša predsedníčka.*

*Celých dvadsať rokov pre klub pracovala,
aby nám dôchodcom chvíle spríjemnila.
Mnohé aktivity rada vymýšľala
a s našou pomocou svoj cieľ aj dosiahla.*

*Veľa pekných chvíľ sme už spolu prežili,
keď sme opekali, či guláš varili.
Taktiež aj Dni matiek a Mesiace úcty,
oslavy MDŽ aj vianočné sviatky.*

*Ale i výlety za poznaním vlasti,
divadlá, brigády, mnohé naše cesty,
tiež rekreácie doma i v cudzine,
na ktoré si dodnes s vďakou spomíname.*

*Tie nám ostávajú nadhlo v srdiečku
za ne dnes chválime našu predsedníčku.
Za aktívnu prácu ocenená bola
a za ňu už viackrát diplomu dostala.*

*My Ti dnes, Darinka, zdravie vinšujeme,
za roky vedenia pekne ďakujeme.
Nech Ťa neopúšťa humor ani sila,
zo srdca vinšuje dnes Jednota celá.*

*Radosť z detí, vnúčat, Vám obom prajeme,
aby ste z nich mali iba potešenie.
A na záver ešte čo Vám popriať chceme,
nech Vás vždy sprevádza Božie požehnanie.*

**Závažná Poruba 12. október 2015
Hedviga Šarafinová**

Oktober je mesiacom úcty k starším

• Starosta P. Beško a Senior band, Mlynčekovci

Pri tejto príležitosti pozval starosta Pavel Beško všetkých občanov, ktorí presiahli v tomto roku sedemdesiat rokov svojho života na milé stretnutie. V kultúrnom dome ponúkli najstarším občanom program, ktorý seniorov oslovil úprimnosťou a srdečným podaním.

• Tanečná skupina Seniorka

Predstavila sa domáca tanečná skupina Seniorka pod taktovkou Eleny Chovanej a Senior band – Mlynčekovci z Liptovského Jána. Starosta zaželal najstarším občanom veľa zdravia, lásky a pohody v nielen v tejto chvíli, ale aj v nasledujúcich rokoch. „Bolo to milé, radostné a povzbudivé stretnutie, ktoré nám dodalo nových síl v jeseni nášho života,“ povedala Darina Majeriková, ktorá v týchto dňoch oslavuje svoje okrúhle narodeniny.

Láska a úcta k starším má byť stála

Staroba nie je choroba. Je to skôr výzva k životnej aktivite a vzájomnému stretávaniu skôr narodených. Preto sa členovia domácej jednoty dôchodcov stretli 27. októbra 2015 v priestoroch KD. K prítomným sa prihovorila dlhoročná predsedníčka JDS Darina Majeriková. Potom sa porozprávali, pospomínali a zaspievali. Nezabudli ani na jubilantov.

Po gratulácii k okrúhlemu životnému sviatku oslávencom odovzdali peknú ružu. Starosta Pavel Beško uviedol: „Úcta k starším by mala byť spontánna, nenápadná a sústavná. Starší ľudia si to zaslúžia.“

Strieborná jeseň v Liptovskom Hrádku

• Želmíra Staroňová ml. prevezala krajské vyznamenanie JDS za aktívnu činnosť

Z úcty k starším sa v stredu 21. októbra 2015 konal aktív Jednoty dôchodcov Slovenska s primátormi a starostami miest a obcí okresu Liptovský Mikuláš. Závažnú Porubu zastupovali Darina Majeriková, Hedviga Šarafinová, Želmíra Staroňová a Vlasta Piatková. Delegáciu obce sprevádzal zástupca starostu Dušan Migaľa. Na začiatku stretnutia primátor Branislav Tréger formou prezentácie predstavil mesto Liptovský Hrádok. Predseda okresnej a krajskej organizácie JDS Michal Kotian hovoril o aktivitách organizácie a perspektívach jej pôsobenia. Uviedol, že cieľom všetkých aktivít okresnej organizácie, ktorú tvorí 2226 členov je udržiavať sociálne kontakty medzi ľuďmi.

• Darine Majerikovej odovzdali Ďakovný list

Pri príležitosti životného jubilea odovzdali Darine Majerikovej Ďakovný list za dobrovoľnú prácu v prospech staršej generácie. Želmíra Staroňová ml. prebrala krajské vyznamenanie za aktívnu činnosť v tejto organizácii. Za vzornú reprezentáciu Okresnej organizácie JDS na krajskej prehliadke spevokolov v Martine udelili Ďakovný list Ženskej speváckej skupine zo Závažnej Poruby.

Čas tekvic a tekvičiek

Úroda je pozbieraná a uskladnená. Kapusta v sude, bude ako bude. Nastal čas pre jesennú výzdobu v záhrade, na terase, či pred domom. Tieto elegantné dekorácie vás určite chytia za srdce. Niekedy stačí málo, len treba chcieť. Nie všetko je v tereláne, priatelia moji, ale v srdci je miera krásy a usilovných rúk.

-dm-

Boli sme na organovom koncerte

Metod Rakár pôsobí ako hudobný pedagóg na Základnej umeleckej škole v Liptovskom Mikuláši. Pri príležitosti 230. výročia posvätenia evanjelického chrámu v Liptovskom Mikuláši odohral 4. októbra 2015 slávnostný organový koncert. V brilantnom podaní organového virtuóza zazneli skladby Johanna Sebastiana Bacha a Felixa Mendelsohn – Bartholdyho. Na koncerte boli prítomné aj speváčky Ženskej speváckej skupiny zo Závažnej Poruby, ktorú Metod Rakár doprevádza na organe pri rôznych príležitostiach v obci i na úrovni okresu a kraja.

Hrou potešil dušu

Mgr. Metod Rakár

Advent je časom očakávania radostnej zvesti. Sú to chvíle utíšenia a vzájomného stretávania ľudí dobrej vôle na rôznych kultúrnych podujatiach. V tomto duchu pripravila samospráva našej obce v spolupráci s domácim cirkevným zborom a Občianskym združením Naveky závažná na druhú adventnú nedeľu organový koncert, na ktorom zazneli v predvíanočnom čase diela svetových skladateľov. Na organe hral Metod Rakár z Liptovského Jána pôsobiaci ako hudobný pedagóg na Základnej umeleckej škole v Liptovskom Mikuláši. Kráľovský hudobný nástroj oslovil, pohladil a potešil dušu. Účastníci koncertu domov odchádzali bohatší o neobyčajný umelecký zážitok.

• Zľava P. Betko, M. Rakár, D. Kulhavá, P. Baráni

Goralská iskra

Slovami v nadpise by sa dala vystihnúť atmosféra cezhraničného stretnutia v rámci projektu Rúfus-Tischner.

Po júnovom predstavení Domu Milana Rúfusa v poľskej Lopusnej skupina vedená vojtom gminy Nowy Targ pánom Jánom Smarduchom a pani riaditeľkou Tischnerówky pani Jozefou Kuchtovou predstavila v Dome Milana Rúfusa múzeum ks. Józefa Tischnera.

Fundovaný vstup pani riaditeľky obohatený jej irečiteľnými goralskými piesňami a básňami o oboch osobnostiach z dvoch malých dedín znásobil zaujímavý príhovor Mariána Gromadu, maliara z Ostrowska, ktorý sa s profesorom Tischnerom stretával a predstavil nám aj jeho portrét.

Milé boli slovenské piesne v podaní Sloveniek z Nowej Bialej, Lopusnej, Krempách a Rogoźníka. „My zo Závažnej Poruby a z Lopusnej sme zoznámili Rúfusa s Tischnerom tu na Zemi, ale oni sa iste už dávno v nebi zoznámili a „gadajú“ (debatujú)“, odznelo v jednej z básní pani Kuchtovej.

Tak je to iste správne, aby sme o ľuďoch až nebeskej múdrosti, ako povedal pán Peter Michalica, vedeli čosi aj my tu dolu. -sb-

Nacvičovali záchrannú akciu

Fenomenálne divadelné predstavenie sledoval v pondelok 26. októbra 2015 okolo poludnia takmer celý Liptov. Horská záchranná služba spolu s letkou MV SR cvičila záchranu osôb v horskom teréne. Zraneného prevážali za pomoci vrtuľníka Mi – 171 z oblasti Krakovej hole pod Poludnicu. Potom nasledoval transport do nemocnice. Úspešná záchranná akcia nás priviedla k zamysleniu. Možno Liptov vyhlásí za bezletovú zónu?

Nepotrebné už nezavadzia

Miestnej samospráve zo zákona vyplýva povinnosť dva razy v roku zabezpečiť zber elektronického a nebezpečného odpadu, železného šrotu a textilu. V roku 2015 už po druhýkrát vedenie obce pristavilo veľkokapacitné kontajnery na zber tohto odpadu. Na fotografiách vidieť, že nepotrebného materiálu sa nazbieralo neúrekom. Ďakujeme všetkým, čo prispeli ku skrášleniu životného prostredia a prispeli aj k ochrane prírody.

Obnova verejného osvetlenia

V obci fungovalo 90 ks svietidiel 5 rôznych typov starších ako 25 rokov. Všetky boli energeticky náročné a degenerované vekom.

Samospráva Závažnej Poruby s podporou Európskej únie a Ministerstva hospodárstva SR pristúpila k obnove verejného osvetlenia. Montážne práce sa rozbehli vo štvrtok 26. novembra 2015 a skončili sa na konci novembra. Všetky existujúce svetelné miesta boli vymenené za svietidlá LED v počte 164 kusov. Systém bude efektívne regulovaný a diaľkovo ovládaný.

text i foto: -dm-

• Starosta P. Betko sleduje priebeh montážnych prác

Oslávili výročie školy v poľskom Rohožníku

• Zľava Ján Smarduch, vojt gminy, Mária Boltžiarová, riaditeľka ZŠ MR, Grazyna Hlavacz-Lisiecka, riaditeľka školy v Rohožníku, Ing. Pavel Beško, starosta

Starosta obce Závažná Poruba Ing. Pavel Beško a riaditeľka ZŠ M. Růfusa Mgr. Mária Boltžiarová prijali pozvanie riaditeľky družobnej školy prof. J. Tischnera. Prijatie bolo srdečné a celé oslavy 125. výročia založenia školy sa niesli v duchu úcty k tradíciám.

Začali sa sv. omšou v miestnom kostole, pokračovali prehliadkou školy, ktorú navštevuje 80 žiakov. Slávnosť vrcholila vystúpením žiakov a pozdravmi hostí. Aj naša delegácia zaželať oslavujúcej škole veľa tvorivých učiteľov a dobrých žiakov.

Pavel Beško,
starosta

• Budova školy Jozefa Tischnera v Rohožníku

Folkloristi sa hrali ako deti

Liptovské kultúrne stredisko zorganizovalo školenie pre všetkých liptovských folkloristov, vedúcich folklórnych kolektívov, tanečných pedagógov a záujemcov o prácu vo folklórnych kolektívoch.

V sobotu a v nedeľu (7. novembra a 8. novembra 2015) sa priestory Súkromnej základnej umeleckej školy v Liptovskom Mikuláši zaplnili aktívnymi členmi folklórnych kolektívov a zoskupení z regiónu Liptov.

Zastúpené boli obce Liptovské Sliache, Smrečany, Závažná Poruba a mestá Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

Zúčastnili sa aj folkloristi z Turca, Žiliny, Kysúc, Oravy či Bratislavy. Školenie prebiehalo pod vedením lektorov Simony Dikasovej, Martina Urbana, Márie Palasthyovej a Andrey Jágerovej. Prednášky mali najmä praktický charakter a účastníci si odskúšali všetky cvičenia a hry priamo na sebe. Lektori školenia hravou formou a uvoľnenou atmosférou ukázali účastníkom zaujímavé možnosti tanečnej prípravy a výučby tancov či piesní. Závažnú Porubu zastupovali Mariana Hromuláková, Peter a Tácia Stromkovci.

Génius loci mojej rodnej dediny do roku 1945

Naši predkovia po stáročia žili s prírodou v blahéj zhode. Od stredovekých želiarov, drevorubačov, obrábačov panskej pôdy sa vyvíjali materiálne a duchovne. Liptov bol ich svet.

Pokrok sa nedá zastaviť, len pribrzdiť, keď sú časy zlé. Pod Poludnicou, vysunutou z pohoria Nízkych Tatier do krásnej kotliny Liptova sa postupne po stáročia budovala a zveľaďovala dedina prirodzenou urbanizáciou obojstranne povedľa bystrého potoka Žuberová. Mineralizovaný nikdy nezamrzal. Kľukatila sa popri ňom aj prašná, hrboľatá cesta. Okolo nich sa realizovala zaujímavá výstavba domov. Vpredu bývanie, kus záhrady, humno s priechodom na ohrad. Typické boli uličky. Tieto oddelovali domy a mali charakter manipulačný, hospodársky. Takáto zástavba vytvárala z nižšieho konca po vyšný ojedinelú urbanistickú štruktúru s domami rôznej štítovej podoby stvárňovanej architektonickými prvkami domácimi murármi, čo je evidentné na zachovalých domoch ešte aj dnes.

Po roku 1517 boli obyvatelia len reformačnej viery Dr. Martina Luthera, t.j. evanjelici, čo trvalo až do roku 1950. Protireformácia sa neujala i keď bola postavená jezuitskou Spišskou kapitulou v strede obce väčšia kaplnka. Ku konvertovaní nedošlo.

Rozhľadní a pokrokoví murári

Medzi ďalšie zvláštnosti patria chýrni murári, tesári, kamenári. Tí aj so šichtovincami odchádzali na celé leto až do jesene pracovať hlavne do Pešti a Viedne. prinášali zárobky, za ktoré kupovali od Jánkových zemepánov pôdu a lesy. Obyvatelia boli nesmierne pracovití. Návratom murárov tiež rozhľadní a pokrokoví orientovaní. Prinášali to domov. Dôraz kládli na vzdelávanie. Tak sa snažili za niečo vyučiť. Zakladali spolky ako napr.: urbársky, pašienkový, hasičský, robotnícky, čitateľský s obecnou knižnicou, Dorast evanjelickej mládeže pre deti, Združenie evanjelickej mládeže, Evanjelická jednota. Fenoménom boli divadlá v ochotníckom predvádzaní, príležitostné akadémie s dobrou a príležitostnou poéziou od detí, mládeže i dospelých. Výborní recitátori dovádzali poslucháčov až k slzeniu.

Morálne a mravnosti sa v rodinách venovala veľká pozornosť cez domáce pobožnosti, hromadné odriekanie Desatoro Božích prikázání, Viery všeobecnej

kresťanskej, modlitby Pánovej Otče náš, alebo iných, príležitostných. Veľmi sa dbalo na dodržiavanie dobra vo vzájomných vzťahoch, v žití a konaní pod kontrolou starších, hromadnou spovedou. Nič sa nezamykalo, nekradlo sa.

Porubské zvyky, zvláštnosti, príjmenia

Pestovali a prenášali sa po generáciách zvyky pri udalostiach radostných ako boli krštenia, confirmácie, svadby, ale aj pri stretávaníach na páračkách, priadkach, tkaní plátna, kobercov, súkna, šitia hlavne zimného obutia. Smutné boli nešťastia, choroby a úmrtia. Kolorit dotváralo vyhánanie dobytky na pašu, kónské povozy, pripúšťanie pre rozmnožovanie kobýl, kráv, prasníc, kôz, oviec na „pláci“ pre bujačencami. Naliehavé veci oznamoval bubeník počiatocným: „...dáva sa na známosť...“ Rozhlasu a rádií nebolo. Život stíchol, keď hlaholili z vysokej veže zvony. Zvláštnosťou bolo ľudové liečiteľstvo detí, dospelých a domácich zvierat. Na povery sa nie veľmi verilo. V jazykovom prejave sa zaužívala koncovka slova „bou.“ napr. urobíu, bou som. Nebohý učiteľ Mišo Jurečka zozbieral príjmenia k rodnému menu a priezvisku. Domáci hneď vedeli o koho ide a kde býva. Bolo ich okolo päťdesiat. Miestni ich používajú dodnes.

Dedina žila ako rodina

Veľké bolo generačné úsilie o zveľaďovanie obce v infraštruktúre dobrovoľnou prácou. V tých rokoch napr.: najprv škola, kultúrny dom, kostol, regulácia potoka, čistota doma, ale i na verejnosti. Fenoménom boli tanečné zábavy, majálesy. Obyvatelia mali odpor ku klérofašistickému štátu a fašizmu. Neuznávali kapitalizmus v rôznych podobách. V duchu vierovyznania boli sociálne zmysľajúci a vzájomne si veľmi pomáhali v existovaní. Najmä v širokých rodinách a so susedovcami. V súčasnosti sa žitie zmenilo. Nadobudlo iné podoby v morálke, dobrom spolunažívaní, vyznávaní iných hodnôt a ich uplatňovaním. Mrzí ma, že všetko zlé sa ospravedľňuje slangom: „To je taká doba!“

Tomáš Miroslav Niňaj, Žilina

Kanalizáciu predĺžia až do Opaliska

Obecná kanalizácia končila pri Dome smútku v Závažnej Porube. Prevádzka lyžiarskeho a rekreačného strediska Opalisko si vyžiadala predĺžiť kanalizáciu o 540 metrov.

Zvýši sa tým ekológia celého strediska a potok Lažtek by mal tiecť dole našou dedinou čistý. S výstavbou sa začalo v stredu 18. novembra 2015 za prítomnosti starostu Ing. Pavla Beťku. Predpokladá sa, že do začiatku lyžiarskej sezóny 2015/2016 budú práce ukončené. Po uvedení do prevádzky sa na kanalizáciu napoja existujúce objekty na Opalisku i v doline Suche. Je reálny predpoklad, že táto stavba okrem ekologického aspektu prispeje aj k ďalšiemu investičnému rozvoju strediska Opalisko.

Čečinku ponúkli grátis

Pri Pamiatke zosnulých zdobíme hroby vetvičkami jedličky a kvetmi. Určite je viac ako chvályhodné, že porubský Urbár (ZML PS) občanom vyšiel v ústrety, keď zdarma ponúkol zväzky jedličky určené na dekoráciu hrobov. Ako ohlásil obecný rozhlas, presne o 14. hodine 20. októbra 2015, priviezlo nákladné auto čečinku. Na parkovisku pred cintorínom už čakalo množstvo ľudí. Je pravdou, že dopyt bol vyšší ako ponuka a všetkým sa neušlo. Ale nič to, vo štvrtok 22. októbra 2015 sa akcia zopakovala tak, aby bol každý spokojný. Za túto prácu si naši „Urbárnici“ určite zaslúžia veľké ĎAKUJEME!

Opalisko nežne snežné

Na naše otázky odpovedá konateľ Lyžiarskeho strediska Opalisko s.r.o. Rastislav Mašlonka

Ktoré novoty pripravilo Lyžiarske stredisko Opalisko pre túto sezónu?

Vďaka eurofondom pribudlo 1200 m záchytných sietí v kritických úsekoch na Galičke, 30 matracov, 6 nových zasnežovacích diel. Stredisko sa posilnilo o mobilné čerpadlo. Hneď nad parkoviskom vedľa pokladne pribudne detský lanový vleč.

Kolko snežných diel a zasnežovacích tyčí je aktuálne v prevádzke?

9 diel a 3 tyče.

Kedy odštartujete lyžiarsku sezónu?

Predpoklad 8.12.2015. Všetko závisí od počasia.

Ponúka Opalisko s.r.o. aj pracovné príležitosti?

Prevádzkovateľom Opaliska je od sezóny 2014/2015 firma TATRA-THERM SK s.r.o. Kežmarok. Ponuka pracovných miest je zverejnená na stránke www.opalisko.sk

Aké sú ceny skipasov?

Ceny skipasov nájdete na www.opalisko.sk.

Čo považujete za dominantný problém strediska a ako ho možno riešiť?

V minulosti sa nedával dostatočný priestor na rozvoj cestovného ruchu a tým pádom chýbajú ubytovacie kapacity v obci. Druhým problémom je voda na zasnežovanie. Riešenie týchto problémov je dlhodobejšie. Základom je dobrá spolupráca obce a Urbáru s LS Opalisko, čo v súčasnosti aj je.

Liptov pre cyklistov

Dôležitou podmienkou pre rozvoj turizmu je priestorová orientácia a vyznačenie prijateľných ciest a chodníkov pre záujemcov o turistiku. Túto úlohu s cieľom podporiť rozvoj turistiky plnia aj ručne maľované mapy s vyznačením cyklotrás. Dve takéto orientačné a informačné mapy samospráva Závažnej Poruby zakúpila a 16. novembra 2015 umiestnila na miesta, kadiaľ vedú cyklotrasy. Jedna sa nachádza na ceste do Iľanova (foto), druhá v blízkosti penziónu Zivka.

Most pri Brodku už potreboval opravu

Na most pri Brodku sa podpísal zub času. Samospráva Závažnej Poruby preto pristúpila k opraveniu tejto exponovanej dopravnej stavby. V pondelok 19. októbra 2015, po predchádzajúcej príprave a viacerých konaniach sa začali stavebné práce smerujúce k oprave narušenej mostnej konštrukcie. Na túto nemalú investičnú akciu obec získala prostriedky z Úradu vlády SR v celkovej výške 11 000 €.

• Snehuliak si prosí, dva mrkvové nosy.

Poludnica sa predstavila v Kalamenoch

Poslednú októbrovú nedeľu, v rámci Mesiaca úcty k starším, vycestovala porubská Poludnica do Kalamien. V tejto obci pod Chočom žije 475 obyvateľov v 154 domoch. Pre najstarších občanov uviedla Dožinky, Porubskú svadbu a zvyky od jesene do Vianoc. Vystúpenie oslovilo a odmenou bol dlhotrvajúci potlesk.

Poludnica vo Vlkolínci

Liptovské múzeum v Ružomberku a jeho partneri usporiadali v nedeľu 27. septembra 2015 vo Vlkolínci programové podujatie Poďakovanie za úrody. Jeho súčasťou bolo aj vystúpenie porubskej Poludnice. Výsledky svojej práce ponúkli aj pestovatelia ovocia a zeleniny. Účastníci s chuťou ochutnávali tradičné liptovské jedlá. Prezentoval sa aj Klub vojenskej histórie ukázkami dobových zbraní.

Vyrcholením podujatia v klenotnici ľudovej architektúry sa stala súťaž silákov o cenu predsedu PD Ludrová. Medzi silákmi úspešne obstáli Peter Hromulák, Ján Čurilla a Richard Macko. Ako odmenu za nadštandardný výkon si domov priniesli po vreci pšenice. FS Poludnica uviedla Dožinky a Dorobník po sadení stromkov v hore. Zaznela aj fujara Ivana Brosku v sprievode harmoniky Tibora Plcha. Aj keď pod Sidorovom pofukoval chladný vietor, dobrá nálada a pohoda sprevádzali toto vydarené podujatie.

-ech-
foto: Zolo Šíposs

Predvianočný čas na Nádvorí Čierneho orla

• Na Ondreja

• Na Tomáša

Prvú adventnú nedeľu pripravilo Liptovské kultúrne stredisko v Liptovskom Mikuláši na Nádvorí Čierneho orla pásmo predvianočných zvykov od Kataríny do Štedrého večera. V programe účinko-

• Na Luciu

vali: Detský folklórny súbor Štrbianček zo Štrby, Folklórna skupina zo Smrečian a Poludnica zo Závažnej Poruby. Poludnica uviedla porubské zvyky: na Ondreja, na Luciu, na Tomáša a na Štedrý večer. Nádvorie sa zaplnilo do posledného miesta a kto prišiel odchádzal bohatší o pôsobivý zážitok, ktorý vnukol takú predvianočnú atmosféru, aká bývala za starých čias.

foto: Ing. Peter Agnet,
text -dm-

Poludnica účinkovala v Žiari

S príchodom jesene nastáva čas, keď si častejšie spomíname na tých, ktorí už prežívajú aj svoju jeseň života. Október - Mesiac úcty k starším sa nesie v znamení mnohých kultúrnych podujatí, stretnutí a milých spomienok s tými, ktorí na zasluženom odpočinku spomínajú na časy svojej mladosti.

Je milým zvykom, že obecné úrady organizujú pre svojich starších občanov stretnutia, kde im - spolu s malým darčekom - vyjadria svoje poďakovanie za ich celoživotnú prácu. Takéto stretnutie sa uskutočnilo aj 18.10. 2015 v kultúrnom dome v Žiari. Na pozvanie pána starostu Moravčika kultúrny program na toto podujatie pripravila folklórna skupina Poludnica. Bolo to stretnutie, ktoré nás od začiatku všetkých oslovilo svojou atmosférou. Od príchodu sa o nás hostitelia starali a vytvorili priestor na skúšku i na pokojné vyčkanie nástupu na program (čo nie vždy býva zvykom). Pohoda a dobrá nálada sa prejavila na výkone všetkých členov skupiny: slávnostne vyzneli prvé piesne, ktoré vystriedali tóny fujary Ivana Brósku, opäť sme odovzdali dožinkový veniec v pôvodnej choreografii. Obecenstvo s úsmevom prijalo netradičné uvedenie Porubskej svadby a s nadšením sa mnohí pridali k spevu svadobnej družiny. (Bolo až dojímavé vidieť, ako sa mnohé tváre rozžiarili pri scéne čepčenia). V záverečnej piesni sme povykrúcali aj samotného starostu a tak aplauz na záver bol skutočne mohutný. Bol to deň plný dojmov, pekných ľudských vzťahov a krásnej ľudovej hudby, ktorú tento raz podporoval hrou na akordeón Ing. Jaroslav Hrnčiar.

„A tak z úprimného srca ďakujeme za milô pozvania,“ a radi prídeme znova.

text: -ech-
foto: Petr Brádle

• Starosta obce Žiar, Peter Moravčík, poďakoval Poludnici za vystúpenie

Andrej Tušer: Porubské noviny sú zrkadlom života obce

Hotel Titris v Tatranskej Lomnici bol 22. a 23. októbra 2015 miestom Celoslovenského stretnutia tvorcov mestských a obecných novín. Redakcia Porubských novín sa na tomto tradičnom novinárskom podujatí zúčastnila už 9. rok po sebe, spolu s desiatkami žurnalistov z celého Slovenska. Na tomto pracovnom seminári prednášal profesor PhDr. Andrej Tušer, CSc. z Fakulty masmédií Paneurópskej vysokej školy v Bratislave a podpredsedníčka Slovenského syndikátu novinárov PhDr. Katarína Čižmáriková. Profesor Andrej Tušer sa zaoberá novinárskou žánrológiou, systémom a typológiou médií, tvorbou periodickej tlače, osobitne regionálnej a lokálnej. Je autorom viac ako tridsiatich odborných novinovedných publikácií. Prítomnosť profesora Tušera nás oslovila a ešte väčšiu radosť nám spôsobila jeho ochota komunikovať s účastníkmi v čase prestávok.

Pán profesor, vieme o vás, že patríte k znalcom miestnej tlače. Čítate aj Porubské noviny?

Áno, už dlhší čas. Spomínam si na stretnutie v hoteli Permon na Podbansku v roku 2006, kde som sa s vaším periodikom i s vami osobne stretol prvýkrát. Je to už pekných pár rokov. Odvtedy si sporadicky otváram vašu webovú stránku a som teda „v obraze“.

Z vášho pohľadu patrí kvalita obsahu nášho periodika k priemeru, alebo sú v niečom výnimočné?

Porubské noviny sú pomerne originálne tým, že prinášajú nesmierne množstvo spravodajských, informačných príspevkov textových i obrazových. Ak sa hovorí o novinách, že sú zrkadlom života, tak vo vašom prípade ide skutočne o zrkadlo obce. A to je dobré.

Zodpovedá žánrová pestrosť, spravodajská pohotovosť a úroveň publicistiky moderným trendom v žurnalistike?

Možno mi neveríte, ale v istom zmysle áno. Byť aktuálny pri štvrtročnej

• Prof. Andrej Tušer (vľavo) v rozhovore so šéfredaktorom Porubských novín Dušanom Migalom

• PhDr. Katarína Čižmáriková, podpredsedníčka Slovenského syndikátu novinárov, Prof. Andrej Tušer.

• Hotel Titris, október 2015

periodicite je náročná záležitosť. A Porubským novinám sa to darí. Otázka, týkajúca sa žánrovej pestrosti vrátane publicistických textov, možno ani nie je veľmi dôležitá. Obecné noviny majú tri základné funkcie: informovať, orientovať a integrovať. Práve tá tretia je najdôležitejšia. A uverejňovaním množstva informácií z prostredia obce je najlepšia metóda na integrovanie ľudí, občanov, pre spoločnú vec, pre obec. Platí, že čím viac vieme o sebe, tým viac sme „na jednej lodi“ a ťaháme „za jeden povraz“...

Zaujímá nás vaše hodnotenie kvality jazyka Porubských novín. Čomu treba venovať viac pozornosti po stránke gramatickej a štylistickej?

Zdá sa mi, že jazyk Porubských novín je kvalitný. Aj keď nie som jazykovedec, viem posúdiť kvalitu jazyka, predovšetkým novinárskeho. Má byť stručný, hutný, zrozumiteľný. Vidno, že príspevky sú pod drobnohľadom editora. Nemajú „vatu“, čo sa o mnohých iných obecných novinách nedá tak jednoznačne povedať.

Oslovuje vás grafická úprava, naša práca s fotografiou a ilustráciami? Kde sa nám darí, čo treba zlepšiť?

Zásluhou väčšiny krátkych príspevkov je grafický dizajn Porubských novín dynamický. Myslím si, že v niektorých prípadoch by fotografie mohli byť deliacimi prvkami medzi titulkami, ktoré sa na začiatku strany stretávajú v jednej rovine. Za úvahu tiež stojí, aby ste dlhé texty na stranách riešili medzitulkami – je to takzvaná oddychová „prestávka“, aby oči, ktoré sú napäté pri dlhšom čítaní, mali chvíľočku na oddych. Fotografie sú poväčšine živé, dokumentárne. To si treba strážiť, aby sa nepublikovali statické „fotky do albumu“. Noviny sú živý organizmus.

Prof.
PhDr.
**Andrej
Tušer,**
CSc.

31 publikácií:

11 monografií – Kompetentný hovorca, O novinárstve, Ako sa robia noviny (4x), Praktikum mediálnej tvorby, Večerníky v Československu, Okresné noviny na Slovensku, Večerník univerzálnopolitický denník, Slovník podnikovej tlače,

4 vysokoškolské skriptá – Titulok vizuálne avízo, Teória a prax novinárskych žánrov I (2x), Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálne tlač,

13 odborných príručiek – Médiá & Právo, Vydávame školský časopis (2x), Svet skratiek a značiek (3x), Kto bol kto v hospodárstve SR (5x), Šestjazyčný Terminologický slovník žurnalistiky slovensko-česko-rusko-anglicko-nemecko-francúzsky, Malá encyklopédia žurnalistiky,

1 beletria (bibliofília) – Listy od N, **1 poézia** – Veršovanie s prvou láskou,

1 biografický zborník - Kroky slov,

viac ako 150 vedeckých štúdií a odborných textov, viac ako 2000 publicistických článkov, resp. mediálnych vystúpení.

Čo želáte, presnejšie odporúčate, Porubským novinám do budúcnosti?

Nuž, aby sa im naďalej darilo. Aby mali čo najviac prispievateľov zo všetkých oblastí života a vrstiev obce. Nebolo by od veci dať Porubským novinám prehľadnejšiu - klasickú - štruktúru. To znamená, v záhlaviach strán uvádzať, o aké príspevky ide. Dá sa to urobiť tak, že v záhlaví strany namiesto Porubské noviny 84 uviesť „samospráva“, „kultúra“, „šport“, „spektrum“, „čitatelia píšú“, „reportáž“ a pod. Dobrá rubrika by bola s názvom „ohlasy“, kde sa uverejňujú reakcie čitateľov na významné podujatia alebo závažné rozhodnutia vedenia obce.

Pán profesor, ďakujem za rozhovor a cenné rady.

Dušan Migala,
Porubské noviny

J A S L E

„Poponáhľali sa
teda a naši
...nemlúvniatko
uložené v jaslích.“

Evanjelista Lukáš kap. 2, verš 16

Známy Rembrantov obraz – lept, podmanivo názorný Pánovo narodenie. Zaumíme jemnosťou dôrazu, že stredobodom betlehemskej udalosti sú JASLE. Všetko okolo je akoby navyše. Áno, Jasle by mali byť stredobodom našich Vianoc. To pekné čo ich dopĺňa má svoju cenu len vtedy, keď stredobodom všetkého je svedectvo o narodení Božieho Syna.

Mnoho sa zmenilo od chvíle, keď sa narodilo Dieťa. Mnoho sa ešte zmení. Ale jedno zostáva a zostane nezmeniteľné. Ježiš Kristus bol, je a bude stredom. On je počiatkom aj cieľom. On je nádejou generácií, ktoré v Neho uverili a veria. Jasle, to je Boží zásah do dejín ľudstva. Jasle znamenajú, že Ježiš Kristus sa stal človekom. Prišiel ako bezbranné dieťa, aby bol, našim bratom. Naše poznanie zmyslu života nedôjde k životne cenným výsledkom pokiaľ nesmeruje k jasliam, neorientuje sa nimi, nevychádza z nich.

Dnešní ľudia to však neuznávajú. Nie je to pre nich záväzná. Je to škoda. Škoda pre svet, ktorý sa pripravuje o vzácnu hodnotu, keď neprijíma toto svedectvo. Vianoce, to je radosť zo správy, ktorú prináša dieťa v jasliach. Tá správa je určená všetkým ľuďom a hovorí: Boh je láska, Boh má tento svet rád a chce ľuďom slúžiť. Je s nimi, aj keď sa tvária, že Ho nevidia.

+ + +

My sme si zvykli pozerať na narodenie Pánovo ako na udalosť, obkolesenú nebeskou slávou. Predstava svätej noci, to je predstava otvorených nebies v noci, do ktorej zaznievajú hlasy anjelov a spev nebies. Ale to je skôr len akési orámovanie. Síce nádherný, veľkolepý, ale len rámeček. Ale ten najväčší div sú jasle. Tu na zemi, v zastrčenom kúte sveta, bokom, v úbohom chudobnom prostredí, prichádza Boh k človeku. Boli už niekedy predtým alebo aj potom jasle kolískou dieťaťa? Miesto narodenia dieťaťa bolo miestom poníženia. A práve to si vyvolil Boh k stretnutiu s človekom. Či jasle – podobne ako kríž – nie sú symbolom Božej lásky k človeku? Sú predsa znamením chudoby, poníženia, pokory. Znamením zvláštneho Božieho úmyslu prísť k človeku bez pompézosti, v bezmoci lásky, ktorá všetko znáša, všetkému verí, všetkého sa nádejá, všetko trpezlivo čaká. Stále ešte nechápeme, že Boh prichádza k človeku inak, než ako dokáže prichádzať človek k človeku. Symbolom nie len príchodu, ale aj prístupu k človeku sú jasle. Chudobné jasle. Skôr akési korytko, ktoré sa stane kolískou.

Pozrime sa, čo je symbolom sveta. Čo dokazuje jeho moc, zdôrazňuje ľudskú silu,

veľkosť, dôvtip. Predstavme si jasle a vedľa nich egyptské pyramídy. Predstavme si Babylon s vežou, ktorá mala siahať do neba. Ale jasle nechcú súťažiť so žiadnym prejavom ľudskej sily, mocou, dôvtipom. Jasle sú svedectvom Božej lásky k človeku. Láskou, s ktorou môžeme počítať. A nie len to. Máme možnosť sa presvedčiť, že sila lásky, akú manifestoval Ježiš Kristus, je tvorčou hodnotou, ktorú človek predovšetkým potrebuje. Pokoj a radosť zavládol v srdciach nasledovníkov keď prijali Božiu lásku. Je to nepochopiteľné, ale pravdivé. A to čo počuli a prijali podávali ďalej. To máme robiť aj my. Podávať ďalej rodine, priateľom. Je mnoho ciest, ako svedčiť, že Boh nás nenechal nášmu osudu, na seba samých. Je dosť ciest ako ukázať, že všetci ľudia môžu pri ňom nájsť pokoj, lásku, radosť a úkryt.

V hneve a nenávisti sveta je jedno miesto radosti, pokoja a zaslúbenia. Božia láska nemá konca ak k nám pristúpila v jasliach. Niet nič v živote vzácnejšie ako prijať Dieťa narodené v jasliach. Amen.

Modlitba: Otče v nebesiach, zjavujes nám v betlehemskej jasliach svoju veľkú lásku s ktorou sa nám odovzdávaš vo svojom Synovi Ježišovi Kristovi. My však sme obklopení samou nenávisťou a aj my sa ňou previňujeme. Pre nás sa stal Kristus človekom. Anjelské posolstvo nás volá k radosti, my sme však príliš plní starosti, aby sme tomuto posolstvu uverili. A predsa naše srdcia volajú po láske, živote a radosti. Preto Ťa prosíme: uzdrav naše srdcia od starosti a nevery a zmiluj sa nad nami! Ty, chudobné dieťa v jasliach, obohať nás svojou chudobou. Nebeský Synu Boží, ktorý si sa pre nás stal malým, daj nám detinskú prostotu, aby sme si od teba dali všetko darovať. Amen.

Mgr. Vladimír Pavlík, ev. farár

Výročie chrámu v Liptovskom Jáne

Prvú adventnú nedeľu si cirkevný zbor v Liptovskom Jáne pripomenul 230. výročie posvätenia chrámu. História nepustí. Panovník Jozef II., syn Márie Terézie vydal v roku 1781 Tolerančný patent, ktorý stanovil náboženské slobody aj pre nekatolíkov. V bode 2. tohto patentu sa uvádza, za akých okolností si mohli evanjelici zriadiť cirkevný zbor, postaviť kostol, faru a školu. Podmienkou bolo 100 evanjelických rodín. A tak pod patronátom rodu Szentiványovcov sa združili evanjelici z obcí Liptovský Ján, Podtureň, Uhorská Ves, Závažná Poruba a Liptovská Porúbka. Kostol začali stavať v roku 1783 a v roku 1785 bol posvätený. Túto významnú udalosť si pripomenuli 29. novembra 2015 veriaci zo všetkých obcí, ktoré patrili do matkocirkvi v Liptovskom Jáne. Na slávnostných službách Božích zastupovala náš zbor presbyterka Božena Mikulášová.

Bohoslužobný život zboru

V uplynulom období sme si pripomenuli Otvorenie nového školského roku s požehnaním detí, žiakov, študentov a pedagógov, Kajúcu nedeľu so spoločnou Večerou Pánovou, Pamiatku Posvätenia chrámu, Poďakovania za úrody zeme, Reformáciu a Pamiatku zosnulých aj na cintoríne spolu s rím. kat. veriacimi.

V decembri, v 2. Adv. nedeľu sa konal organový koncert s pripomenutím si Milana Rúfusa.

V uplynulom období sme sobášili:

- Martina Simonidesa a Veroniku Dulanskú
 - Mateja Dideka a Pavlínu Beťkovú
 - Petra Perašina a Dorotku Gregussovú
- „Čo Boh spojil, človek nerozlučuje!“

V nádeji vzkriesenia sme do večnosti odprevadili:

- Ľudovít Míša – 76 roč.
- Anton Kováč – 81 roč.
- Anna Jambrichová – 88 roč.
- Božena Medľová – 73 roč.

„Blahoslavení všetci, ktorí v Pánovi umierajú.“

Služby Božie počas Vianočného obdobia:

Štedrý večer a Silvester o 17. hod. V ostatné nedele a sviatky o pol 11 hod.

Prajeme požehnané Vianočné sviatky a v Božom pokoji vstup do roku 2016

Predsedsníctvo Cirkevného zboru ECAV
Závažná Poruba

Spoločné modlitby pri kríži

Na mieste, kde odpočívajú naši zosnulí sa stretli v nedeľu 1. novembra 2015 ku kresťanskej nábožnosti evanjelici i katolíci. Viedli sa Božím slovom a prosili, aby Duch Svätý mal nadvládu nad nami. Modlili sa za zosnulých, ktorí už medzi nami nie sú, no v našich myšliach a srdciach stále žijú. Utvrdili sa vo viere, že nik neprichádza k Otcovi ak nie skrze Ježiša Krista, ktorý povedal: „Ja som cesta, pravda i život.“ Nie smrť, ale život v Pánovi k nám prichádza. Spoločne hľadali to, čo kresťanov spája. Aby sme boli bratia nielen podľa mena, ale žili ako družná rodina a konali dobro v nádeji Božieho posvätenia.

-dm-

Najstaršia zvonárka ušila vyše sto svadobných šiat

Najstaršia zvonárka na Slovensku žije v Závažnej Porube. Zvoní už viac ako tridsať rokov, volá sa Anna Šetková a nedávno oslávila 90. narodeniny. S kyticou jej boli zagratulovať miestny richtár aj evanjelický farár. Ja som sa za ňou vybrala s diktafónom.

Predpokladala som, že zvoní v evanjelickom kostole, ale mýlila som sa. V kostolnej veži žiadne zvony nie sú. Zvoní vo zvonici, ktorá je súčasťou bývalej evanjelickej ľudovej školy, dnes Základnej školy Milana Rúfusa, rodáka zo Závažnej Poruby. Budovu postavili už v roku 1865, vežu pristavili v roku 1911. Vtedy v obci ešte evanjelický kostol nebol, postavili ho až v roku 1933 a posvätil ho biskup Vladimír Čobrda. Vtedy mala Anna Šetková 8 rokov.

„Do kostola sme predtým chodievali do Liptovského Jána pešo a aj potom, keď sme už mali kostol, nemali sme svojho vlastného farára a služby Božie normálne tak ako teraz. Asi raz do mesiaca a na veľké sviatky chodieval pán farár z Jána. Až pár rokov po vojne prišiel k nám pán farár Jágerský, ktorý tu bol skoro 40 rokov.“

Najradšej šila svadobné šaty

Evanjelici v Závažnej Porube patriť totiž pod matkocirkev v Liptovskom Jáne, od ktorej sa v roku 1948 odčlenili a založili si samostatný cirkevný zbor. Prvým farárom sa v ňom stal Ján Jágerský, rodák z neďalekej obce Sokolče, ktorá zanikla pri budovaní priehrady Liptovská Mara. „Bol to veľmi svedomitý človek, zomrel tento rok v júni, bola som mu aj v Prešove na pohrebe. Mám tu niekde odložený veľkonočný pozdrav s takými peknými veršíkmi, ktorý mi poslal minulý rok. Raz som mu opravovala golier na luteráku, lebo sa mu trošku predral, tak som ho obliekla do plyšu,“ zaspomínala Anna Šetková, vyučená krajčírka. Doma má dva šijacie stroje – jeden šliapací a druhý elektrický, na ktorých ušila veľa šiat, sukien, blúzok či kostýmov a najmenej sto svadobných šiat. Tie šila najradšej.

• Anna Šetková s najbližšou rodinou. Sediaci zľava: Anna, brat Tomáš Miroslav, sestra Marta

Foto: -dm-

Šijací stroj jej kúpil otec, keď mala 16 rokov. Staral sa o cirkev, bol cirkevný dozorca, kurátor, pomáhal, kde mohol a ako vedel. „Kedysi sa v zvonici zvonilo ručne. Sú tam dva zvony, jeden väčší a jeden menší, jednou rukou sa ťahal jeden a druhou druhý a muselo sa k nim chodiť až hore po schodoch. Môj otec to urobil tak, že sme potom po schodoch chodiť nemuseli,“ povedala Anna Šetková.

Pri poslednej piesni odchádza

A ako sa z krajčírky stala aj zvonárka? „Na začiatku zvonieval obecný hajčí, potom sa vytriedali viacerí zvonári, ale postupne pomreli a nemal kto zvoníť. Prišiel k nám pán farár Jágerský a prehovoril ma aj môjho nebohého manžela, aby sme sa na to dali. Tak sme začali v roku 1984 zvoníť. Keď pán farár Jágerský odchádzal, už sa zvonilo elektrikou.“

Teraz sú v zvonici vypínače, stačí ich stlačiť a zvony zvonia. Ale dajú sa nastaviť presne na určitú hodinu, takže nikto nemusí ani stlačiť gombík. Automaticky sa zapínajú v bežné dni presne o dvanásť a večer o šiestej. Samy sa zapnú a vypnú, zvonja tri minúty. Ale v nedeľu a vo sviatky, alebo napríklad, keď niekto zomrie, musí ísť zvonárka do zvonice a zvony zapnúť mechanicky. „V nedeľu zvoní o pol deviatej a o pol desiatej samo, lebo Slávo Broska to tak narichtoval, aby sme nemuseli chodiť. Ale keď sa zvoní tretikrát a na dvoch zvonoch, už tam niekto musí byť. Väčšinou sedávam v poslednej lavici a keď sa spieva posledná pieseň, odchádzam a idem do zvonice. Našťastie je to blízko, lebo sa mi veľmi zhoršil zrak. Ešte začiatkom augusta som celkom dobre videla, aj keď iba na pravé oko. Na ľavé nevidím nič už vyše roka. Bola som na operácii, ope-rovali ma štyri hodiny, asi si mysleli, že mi oko zachránia, ale nezachránili. Pozrite, na stole mám už šesť neprečítaných evanjelických poslov. Predtým som ich prečítala celé, ale teraz už nevidím ani cez okuliare, ani cez lupu.“

Služba Pánu Bohu a celej dedine

Aj keď sa niekomu možno zdá, že zvoníť dnes nie je žiadna veda, nie je

to také jednoduché. Netreba síce ťahať za povrazy, ale zvonom treba rozumieť. Inak sa napríklad zvoní, keď zomrie muž a inak, keď zomrie žena. „Keď zomrie muž, dávam tri pulzy, keď žena - dva pulzy. Je to napísané aj na boku na schodoch v zvonici,“ prezradila zvonárka, ktorá do tajov tohto remesla zasvätila aj svoju dcéru a vnúčku.

Každý zvon má srdce a zvonár počuje, keď má „arytmiu“, keď je choré alebo neladí. Bez zvonov by bola dedina hluchá. Viete si napríklad predstaviť ne- delu bez hlaholu zvonov? Vypínač treba stlačiť presne na minútu - zvonár nemôže meškať. Nemôže si naplánovať výlet či vycestovať za príbuznými, svoj režim musí prispôbiť zvonom. „Je to služba Pánu Bohu a celej dedine, preto som to robila rada. V lete som ešte chodila zvoníť, aj v nedeľu som bola vypnúť zvony, keď som išla z kostola, ten kúsok ešte prejdem a presne viem, čo mám robiť. Ale už sa bojím, že sa dakde zrútim, lebo mi je všetko dáke čierne... Modlím sa, aby mi zabrali injekcie a aspoň trochu sa zlepšil zrak, aby som ešte mohla zvoníť, dačo pomôcť a prečítať si ešte ten Posol.“

Beata Chrenková, Evanjelický posol spod Tatier, 14. október 2015, č. 41, ročník 105

Za chlebíček, ktorý jeme, Tebe, Bože, ďakujeme

Keď sa stretlo leto s jeseňou, prišiel čas na poďakovanie za úrody zeme. Stalo sa tak na slávnostných službách Božích v nedeľu 4. októbra 2015. Kresťanské spoločenstvo z hĺbky svojho srdca ďakovalo Pánu Bohu zato, že svojou dobrotivosťou požehnal nám aj v tomto roku úrodu. Spestrením týchto služieb Božích bolo vystúpenie spevokolu Fidelitas a domácej folklórnej skupiny Poludnica. Nositeľia tradícií priniesli pred oltár Boží dar a dožinkový veniec. Piesňou i slovom poďakovali Pánu Bohu, že nám požehnával slnko a dával vodu, aby zem mohla vydať svoje plody. Ale chlieb nepriletí ako vták, na chlebík treba poorať a hodný svojho chleba žiť. A tak poďakovali aj za všetku statočnú prácu na poliach i v záhradách a spoločnou modlitbou prosili všehomúceho Otca, aby nám doprial v zdraví užiť všetky dary zeme.

Text: Dušan Migaľa,
foto: Zolo Šiposs

Nedával domáce úlohy a z náboženstva nerobil strašiaka

Rozhovor s farárom Vladimírom Pavlíkom

Na tričku, ktoré viselo na fare v Závažnej Porube okrem luteráku, je napísané: „Aj keď som na EZŠ pobudla len jeden rok, za ten čas som stihla zistiť, že nie ste len parádny farár, ale aj úžasný človek. Dúfam, že sa nezmeníte, lebo ja som na našom gympli, takže budem na Vás dávať pozor ☺PS: Ďakujem za cukriky. Nech je Pán Boh s Vami. Natália (tá malička s okuliarmi).“ Tričko s podobnými odkazmi venovali na konci školského roka farárovi Vladimírovi Pavlíkovi jeho žiaci z Evanjelickej spojenej školy v Liptovskom Mikuláši, kde bol dlhé roky spirituálom – duchovným správcom. Aj z ďalších nápisov na tričku bolo zrejme, že ho deti v škole mali rady. Podobných darčiekov má od nich viacero.

Siedmi mladí porubskí futbalisti, ktorých trénoval a v júni konfirmoval, mu zase venovali tablo aj s modlitbou, ktorú sami zložili: „Ďakujeme, Pane, za ruku ochranú, čo držíš nad nami každú nedeľu. Daj nám, Bože, veľa sily, by sme zavše zvíťazili. Zmiluj sa nad nami aj naším trénerom, nech má trpezlivosť so slabým výkonom. A ešte, Ó Bože, všetci Ťa prosíme, za pána farára vrúcne sa modlíme, že mal pochopenie, buď mu za to chvála, a láskou nás priviedol až k Večeri Pána. Že rozduchal v srdciach futbalistov plameň, ďakujeme vrúcne až naveky. Amen.“

„Sú to vynikajúci chlapci, keď som im dal otázku, predbehali sa v odpovedi a aj štyria naraz odpovedali. A sú aj ochotní, keď vidia, že sa niečo robí pri cirkvi, nemajú problém prísť a pomôcť,“ pochválil mladých futbalistov Vladimír Pavlík. Porozprávali sme sa s ním aj o futbale, ale začali sme pekne od začiatku...

Odkiaľ pochádzate a v akom prostredí ste vyrastali?

Vyrastal som v malej dedinke Žehňa neďaleko Prešova. Môj starý otec bol veľký „písmak“, mal certifikát od biskupa Čobrdu, že mohol kázať ako laik v kostole. Otec bol tiež veľmi zbožný a múdry človek, v dedine mal autoritu. Mali sme 33 hektárov pôdy, takže celý život robil na gazdovstve, preto nemohol ísť študovať. Bol dobrý gazda, rozumný, nevysedával v krčme, v živote som ho nevidel vypíť ani jedno pivo. Mal široko-ďaleko najväčšiu knižnicu a históriu ovládal tak, že by ste žasli. Cez vojnu zachránil židovskú rodinu, bývala v našom dome. Dlhो boli v kontakte, posielali mu z Izraela vianočné pozdravy a listy. Pravidelne sme v chodievali v Žehni do kostola, je tam krásny starý husitský kostolík. Keď už učiteľia nemohli v ňom hrať, otec si urobil kurz a hrával v ňom na organe.

Aj o vás je známe, že hráte na organe a na viacero hudobných nástrojoch. Priviedol vás k tomu otec?

Vlastne áno. Keď som mal jedenásť rokov a môj brat trinásť, otec povedal, že kto sa naučí hrať, tomu kúpi ťahaciu harmoniku. Mali sme šliapacie harmónium, napísal c, d, e, f, g, a, h, c – a ja som sa za tri mesiace naučil hrať. Ešte som poriadne ani nedo-čiahol na pedále, a už som hrával v kostole. Takže keď som išiel na teológiu, vedel som už celkom dobre hrať a počas celého štúdia

som hrával vo Veľkom kostole na štvormannuálovom organe. A som samouk.

Ste nielen dobrý hudobník, ale aj športovec. Čo vás bavilo viac? Hudba alebo šport?

Bol som chlapec s veľkými športovými predpokladmi, ako gymnazista som v Prešove hrával futbal, hokej, lyžoval som, ale keď som prišiel na fakultu, tak sa to skončilo. Občas sme si síce ako študenti zahráli futbal medzi sebou, ale na teologickej fakulte nás bolo tri roky len dvanásť a mali sme problém zostaviť futbalovú jedenástku. Pamätne zápasy boli hlavne so zubármi. O farároch si myslel, že sú športové dreva, ja som bol brankár a chytil som tri jedenástky. Prehrali sme síce asi 11 : 2, ale zubári nechceli veriť, že som farár, mysleli si, že som kúpený☺ To boli úžasne študentské roky. Rád spomínam na profesora Petrika, ktorý bol známy v umeleckých kruhoch. Bol veľmi ľudský, príjemný a mal pre študentov porozumenie. Aj na profesora Vladimíra Olexu, neskutočne múdreho človeka, filozofa, ktorý vedel doslova vkladať múdrosti do hlavy, aj na profesora Karola Nandráského a jeho provokatívne kázne. V Bratislave sa vtedy diali veľké veci, dýchalo sa slobodnejšie, prišla Dubčekova éra, Pražská jar...

... a potom ruské tanky. Kde vás zastihol august 1968?

Ten som prežil už ako začínajúci kaplán, býval som v Batizovciach u kostolníka, a mal som na starosti Svit. Učil som vyše 200 detí a mal som veľmi dobré vzťahy s učiteľmi aj riaditeľom. Ale prišla normalizácia, farári boli nežiaduci, knžazskú stanicu vo Svite zrušili a po roku som letel...

Kam ste „leteli“?

Najskôr do Mostovej pri Galante, potom do Ratkovského Bystrého, na ktoré veľmi rád spomínam, hlavne na úžasnú mládež. Na Štedrý večer aj na Silvestra bolo na fare asi 30 mládežníkov, sedeli na zemi, debatovali, spievali do tretej do rána, mali sme nádherné vzťahy. Odtiaľ som išiel do Hnúšte. Tam som bol desať rokov a popri tom som štyri roky pracoval na pile a potom tri v nábytkárskej firme.

Bolo vtedy bežné, že farári mali aj druhé zamestnanie?

Nie. Boli farári, ktorí sedeli na fare, nariekali a nadávali na komunizmus. Ja som

makal a myslel som si svoje. Mali sme dvoch synov, manželka sa zamestnať nemohla, tak som išiel robiť, aby som sa dôstojne postaral o rodinu. Nebol som ten typ, ktorý stoná, že nikto mu nič nedá a dranká peniaze od veriacich. Farárom som 47 rokov, ale v živote som nevyhlásil offeru pre seba, ale hľadal som si robotu. A riaditeľ píly v Hnúšti bol jediný, ktorý sa ma nebál zamestnať. Keď som tam prišiel a vedeli, že som farár, báli sa, že budú musieť robiť aj za mňa, ale po dvoch dňoch prestali kuvikať a po troch mesiacoch som robil také ťažké a zodpovedné roboty, ku ktorým nepustili ani niektorých chlapov, ktorí tam robili 10 rokov.

Čo ste robili?

Napríklad pri gátri, alebo som rezal drevo na takzvanú rajmanke – to je sedem kotúčových píľ vedľa seba. Bolo to dosť nebezpečné, hlavne keď sa na dreve objavila nejaká hrča, preto som mal na sebe asi desaťkilový oceľový chránič, lebo keby to vyrazilo, chytilo by to rovno brucho.

Potom ste v nábytkárskej firme vyrábali nábytok?

Nie, ja som ho nevyrábala, ale rozvážal. Robil som závozníka.

Robili ste na celý 8-hodinový pracovný úväzok? Ako ste popri tom stíhali svoje farské povinnosti?

Nedele som mal voľné a pohreby bývali väčšinou okolo tretej, robil som do druhej, takže som to stíhal. A keď som potreboval niekedy odísť o polhodinku skôr, majstri boli veľmi ochotní, vychádzali mi v ústrety.

V Hnúšti žije početná rómska komunita. Aké ste s nimi mali zážitky a skúsenosti?

Tých je toľko, že by sa o tom dala napísať kniha. Často ma vyhľadávali, lebo katolícky pán farár ich odmietal krstiť. Oni majú také zákony, že ak nie sú rodičia zosobášení, nemôže im pokrstiť dieťa. Tak chodili za mnou, lebo náš zákon nič také nehovorí. Zažil som s nimi všeličo. Raz som napríklad pokrstil dieťa a Cigán rovno pred oltárom vytiahol fľašku rumu a hovorí: „Dajte si, pán farár.“ Vysvetlil som mu, že v kostole sa piť nepatrí. Vyšli sme pred kostol – bolo to priamo na námestí, všade veľa ľudí, a on zase vytiahol tú fľašu a znovu: „Dajte si, pán farár, už nie sme v kostole.“ Zbytočne som mu vysvetľoval, že je to nevhodné, nedal sa odbiť, pre nich je to urážka. Tak som ich nakoniec musel zobrať na faru... Stala sa aj taká vec, že som pokrstil dieťa – to boli prví Cigáni, ktorí mi zaplatili, a o dva týždne prišli za mnou, či by som nemohol vyškrtnúť krstnú mamu. Kvôli niečomu sa pohádali a nevedeli jej prísť na meno. Vravím im: „Z matriky by sa to teoreticky dalo vyškríbať, ale to je aj v nebi zapísané, s tým nič nenarobím.“ A ten chlap povedal žene: „Vidíš? Ja som ti hovoril, že sa to nedá.“ A nakoniec z nich vyliezlo, či im teda nemôžem aspoň vrátiť tie peniaze, čo mi zaplatili. Samozrejme, vrátil som. Mám ale aj jeden krásny zážitok z cigánskeho pohrebu a dodnes ľutujem, že nemám z neho fotku. Bolo to niečo nádherné, dôstojné po celý čas, na dvore aj na cintoríne.

Cestou na cintorín, keď hrala kapela tú ich clivú hudbu, chodil mi mráz po chrbte. Dnes na to spomínam.

V roku 1987 ste prišli do Závažnej Poruby a po niekoľkých týždňoch ste založili spevokol Fidelitas. To v minulom režime tiež nebolo celkom bežné...

Vtedy ešte nemal meno, to sme mu dali až neskôr – Fidelitas znamená vernosť. K hudbe som mal vždy veľmi blízko, spievam aj v učiteľskom spevokole Tatran, s ktorým sme vystupovali aj v zahraničí a naspievali napríklad CD Requiem. V porubskom zmiešanom spevokole, ktorý spieva štvorhlasne, som začínal ako dirigent a máte pravdu, za čias totality cirkevných spevokolov veľa nebolo, mnohé vznikli až po revolúcii. Som rád, že Fidelitas funguje dodnes. Vystupoval napríklad za totalitu v Liptovskom Mikuláši na oslavách 90. výročia založenia Transoscia, naposledy sme spievali v našom kostole pri podakovaní za úrodu. Sme častým hosťom v neďalekom Liptovskom Jáne, spievali sme aj Liptovských Sliachoch, Východnej, Plachtinciach či Klenovci. Stretávame sa a trénujeme každú stredu o šiestej v zborovej miestnosti.

V Závažnej Porube ste farárom už 28 rokov. Ako hodnotíte toto obdobie?

No, je to dlhá doba, ale myslím si, že tých 28 rokov uplynulo v obojstrannej spokojnosti – mojej i cirkevného zboru. Isteže, sú problémy, ako v každom spoločenstve, ale nikdy nie v takej miere, žeby viedli k otvoreným konfliktom. Mám okolo seba vynikajúcich ľudí v presbyterstve, aj s obcou, obecným úradom máme dobré vzťahy, starosta je náš presbyter. Mám to šťastie, že povolanie kňaza je skutočne mojim koničkom, neberiem to ako prácu, ako záťaž a ani po 47 rokoch som nemal pocit „vyhorenia.“ Každá kázeň, každý príhovor je pre mňa novým impulzom, novou výzvou. Ale musím konštatovať, asi ako každý kňaz, že výsledky práce kňaza nie sú adekvátne námahe. Nakoniec, Boh je ten, ktorý bude posudzovať, bude nás všetkých hodnotiť: mňa ako kňaza, čo rozsieval Božie slovo, ale aj tých, ktorí sedeli pod kanclom a prijímali toto slovo.

Viac ako dvadsať rokov ste vyučovali náboženstvo na evanjelickej škole v Liptovskom Mikuláši a neskôr aj na Hodžovom gymnáziu, boli ste aj krajským inšpektorom pre výučbu evanjelického náboženstva. Akú malo a má podľa vás úroveň?

Ja som nechcel nikdy svojich kolegov poučať, ako majú učiť, ani ich strašiť. Ale nemal som dobrý pocit z toho, ako niektorí vyučovali. Myslím si, že z náboženstva netreba robiť strašiaka. Žasnem, keď učiteľ dá žiakovi štvorku z náboženstva, či dokonca mu hrozí prepadnutie.

Máte vraj osobitý spôsob výučby náboženstva a prístup k deťom. Aký to je?

To by vám museli ony povedať, ja nemám pocit, že som nejaký osobitý, proste – robím to rád a nerobím z náboženstva strašiaka. Náboženstvo by nemalo byť pod-

• Futbalisti-konfirmanti. Vladimír Pavlík s tabľou konfirmandov – futbalistov.

ľa mňa o tom, že dieťa odmemoruje učebnú látku, ja som nedával ani domáce úlohy. Rozobrali sme si veci v škole a domov išli s tým, že sa niečo naučili. Moje decká mali všetky jednotky. Je len na vás, aby ste zo žiaka dostali to najlepšie. Keď ma poprosili raz za čas, že chcú trochu voľna, dal som im ho a oni si to vážili. Nevadilo mi, že hrali karty, listovali časopisy, debatovali. Veď náboženstvo nie je exaktná veda v zmysle, ak sa nenaučíš matematiku, nemôžeš ísť ďalej. Ja som nemal nikdy problém urobiť sa pred nimi dieťaťom a rešpektoval som ich názory. Majú na ne právo. Deti musia hlavne vycítiť, že ich máte radi. A ony to vycítia...

Pochovávali ste básnika Milana Rúfusa, rodáka zo Závažnej Poruby. Kedy ste sa zoznámili?

Prvýkrát som sa s ním stretol ešte ako študent teológie, prvoročiak. Raz prišli do Bratislavy na nejakú konferenciu manželia farárovci Herichovci, ktorí v Žehni kedysi začínali. Pán farár Herich bol Rúfusov spolužiak na gymnáziu, tak ho išli navštíviť a pozvali aj mňa. Tak som sa už v roku 1964 ocitol v Rúfusovom byte, potom sme sa stretli, až keď som prišiel do Poruby.

Poznali ste sa aj s Júliusom Satinským a povráva sa, že na fare boli viacerí známi herci, umelci a významné osobnosti. Prezradíte, aké?

Júlio Satinský mal prvú manželku evanjeličku z Kráľovej, chodieval tam za ňou a tam sme sa aj zoznámili u pána profesora Petrika. Učil na teologickej fakulte hudbu a keď bola v Kráľovej nejaká väčšia slávnosť, volal ma hrať do kostola. Ešte počas štúdií som sa poznal s Mariánom Vargom aj Jankom Lehotským, lebo sme sa stravovali v jednej menze. Jozef Kroner tu bol raz aj s jedným francúzskym hercom, ktorý chcel v Liptove podniknúť a urobiť myslím nejakú reštauráciu, potom z toho zišlo. Mám takú pamätnú knihu, tak som ho poprosil, či by mi do nej niečo nenapísal a on nakreslil aj svoj autoportrét. Dal som si ho zarámovať a zavesil na chodbu. Mám na nej aj portréty svojich starých rodičov, ktoré nakreslil Daniel Pastirčák - je to môj bratranec, vyrastali sme v Žehni v jednom dome.

Rád spomínam aj na návštevu českého herca Jaromíra Hanzlíka, známeho zo seriálu Sanitka, ktorý mi tiež napísal pár pekných slov do pamätnej knihy.

Ako sa na porubskej fare ocitol Jaromír Hanzlík?

Raz bol v Liptovskom Trnenci na fare,

kam chodieval český herec Ota Sklenčka a vyslovili želanie, že by si chceli dať niekde dobrú živánsku. A trnovský pán farár Török im povedal, že keď chcú zažiť dobrú živánsku, nech idú na faru do Poruby. Tak prišli, posedeli sme v záhrade, mám tam na živánsku takú špeciálnu jamu, trošku sme popíjali a keďže nás zaskočila noc, tak tu aj prenocovali... Viackrát sa tu zastavil napríklad Fedor Gál, spisovateľ Ivan Laučík, v pamätnej knihe mám aj podpisy a kresby členov Košickej filharmónie či zápis troch manželských párov, ktoré som sobášil v jeden deň v evanjelickom kostole. (Zápis v knihe: Ľudia umelo stavajú medzi sebou a denomináciami bariéry proti Božej vôli. Tak vznikla myšlienka svadby troch párov, v ktorých sme spojili naše životy, hoci sme vyšli zo štyroch rôznych cirkví. Za pomoc v realizácii tejto myšlienky, ako aj za milé prijatie v zbere aj rodine, ďakujeme.)

Nedá mi nespýtať sa: Na tričku od vašich žiakov som si všimla okrem prívlastkov naj farárovi, skvelému farárovi – aj nápis – pirátovi ciest. Čo to znamená? Jazdili ste rally?

Kedysi som s kamarátom prešiel trasy, ktorými jazdili pretekárske autá, bolo to rally Gemer, a na tréningoch za normálnej premávky sme dobíhali profesionálov. Ale rally som nikdy nejazdil. Mal som vtedy Škodu 110, ktorú mi kamaráti trochu vylepšili, aby bola výkonnejšia. Priznávam, že rád jazdím rýchlo a patlil som aj nejaké pokuty za prekročenie rýchlosti.

Máte vinotéku. Ako ste sa dopracovali k takémuto koníčku?

Vzniklo to z ničoho nič, vôbec som nad tým nerozmýšľal. Keď som oslávil 50-tku, povedal som si, že začnem zdravo žiť a stal som sa totálnym abstinentom. Ale návštevy chodili, pán farár si s nimi nevyopil, a začali nosiť vína, alebo napríklad za sobáš, za krst. Flašiek pribúdalo, tak som si povedal – idem založiť vinotéku. Do smrti svojej manželky, teda 12 rokov, som bol totálny abstinent. Keď zomrela, sadli sme si so synmi do kuchyne, tam sme poplašovali a otvorili sme si flašku koňaku. Keď už spomínam synov Vladka a Mareka, veľmi mi pomáhajú. Aj keď nejdú v mojich kňazských šľapajach, mám ich veľmi rád a oni majú veľmi vrúcny vzťah ku mne. A podobne moje tri vnúčatá.

Vína iba zbierate, alebo aj pijete? Aký najväčší exponát máte vo vašej vinotéke?

Prvú flašu vína som otvoril, keď mala nevestička 35 rokov. A bol najvyšší čas, lebo nie všetky vína sú dlho skladovateľné. 30-ročné víno, ak nie je archívne, je ocot. Najväčšie sú asi francúzske vína. Vždy, keď som bol v zahraničí, snažil som sa odiaľ priniesť nejakú flašku. Mám aj takú raritku – Lutherovo víno - Luther trunk, ktoré som si doniesol z Nemecka. Na etikete je Lutherov portrét. Mám dve flašky, každá je iná. Jednu plánujem otvoriť na rok na svoju sedemdesiatku a druhú na 500. výročie reformácie.

Beata Chrenková, Evanjelický posol spod Tatier, 21. október 2015, č. 42, ročník 105

ŠKOLSKÉ ZRKADIELKO

Bájky pretvorené štvrtákmi

Medveď a včela

Medveď dostal chuť na med. Išiel za včelami a zobral im 5 kíľ medu. Včely sa nahnevali. Potom prišiel pytliak a chcel zastreliť medveďa. Včela ho však pichla. Pytliak ušiel a včela tak zachránila medveďovi život. Medveď si uvedomil, že nemôže robiť menším tvorom zle, lebo mu môžu zachrániť život.

Anička Beňová, 4. ročník

Myš a vlk

Jedného dňa sa stretol vlk s myšou a hovorí jej: „Ty bezvýznamná myš, ani sa ku mne nepribližuj!“ O dva dni nastane v lese hladomor. Vlk je už iba jediný v celom lese. Stretne myš, ktorá sa mu ponúkne, že mu pomôže. Vlk prijme ponuku a myš zožerie.

Poučenie: Nepodceňuj druhých.

Adam Sálus, 4. ročník

Slon a vlk

Bol raz jeden slon, ktorý si myslel, že je najväčší v krajine. Raz stretol vlka a vraví mu: „ty si taký malý, že by si ma ani nezachránil.“ Na druhý raz slona objavili pytliaci. Chceli ho zabiť pre jeho vzácne kly. Vlk priskočil, odohnal pytliakov a zachránil slona.

Poučenie: Nepodceňuj menšieho.

Martin Medvecký, 4. ročník

Farmár a bodliak

Keď išiel farmár podojiť kravu, všimol si, že v záhrade rastie bodliak. Prišiel k nemu a hovorí mu „čo si to dovoľuješ rásť na mojom trávniku?“ Bodliak mu odpovedal: „Farmár, nechaj ma rásť!“ Farmár sa opýtal: „A prečo?“ Bodliak hovorí „To onedlho uvidíš!“ Keď farmárovi prišli zeleninu zo záhradky zajace objednať, bodliak sa im postavil a popichané zajace odohnal.

Poučenie: Všetko zlé je na niečo dobré.

Riško Račko, 4. ročník

Príbeh s vybranými slovami

Keď sme išli s ujom Milanom a tetou Mirindou autom na výlet, zavrela sa pred nami závera. Uvideli sme automat na mýto, ktorý nás nepustil, kým sme nezaplatili. Ujo Milan stlačil tlačidlo, na ktorom bolo napísané CESTA a vybral lístok. Za nami išiel Peter s rodinou. Mali sme sa stretnúť na benzínke. Petrova navigácia sa však pomýlila, tak musel vytiahnuť mapu. Na chvíľu zabudol kde vlastne sú, tak sa spýtal pána v žltom tričku. Ten chvíľu rozmýšľal, poškrabal sa za uchom a poradil

mu, kam majú ďalej ísť. Tak sme sa konečne stretli a spoločne vycestovali k moru. Cesta viedla cez priesmyk, v ktorom sme museli dávať pozor. Neskôr nás prekvapil vysoký maják. Po nekonečných hodinách cestovania sme dorazili do cieľa. Hneď nás očarila nádherná pláž, priehľadná voda a jemný piesok. Po chvíli ujo Milan našiel voľný snečník, pod ktorý si hneď ľahol a čítal noviny. My sme zbadali šmýkačku a hneď sa šlo šmýkať. Plávali sme aj potápali sme sa. Myslím si, že výlet sa vydaril.

Adam Sálus, 4. ročník

Príslovia o škole

- Ako sa do školy volá, tak sa zo školy ozýva. (M. Hollý)
- Kto neskoro chodí, autobus nedohoní. (A. Sálus)
- Kto sa trestu bojí, nech nevystrája. (A. Sálus)
- Kto stále žaluje, priateľa nenájde. (R. Račko)
- Kto sa naučí násobilku, nemusí ťahať píľku. (M. Medvecký)
- Komu sa lení, tomu sa zlé známky množia. (K. Tkáčová)
- Kto nič nečíta, nič sa nedozvie. (L. Habarka)

Básne o jablčku

*Odtrhol som jablčko,
chutilo tak sladučko,
zrazu malé dačo žmurká,
črviačik sa z neho kuká.*

Zuzka Jurečková

*Zdravá šťava v pivnici
zastavila sa na polici.
Neskôr som tam našiel džem,
ktorý o rok sto-pro zjem.*

Martin Medvecký

*Mama, ty mi pečieš koláčik,
vravíš mi môj Miláčik.
Nakrájaš mi jablčko,
ktoré chutí sladučko.
Uvaríš mi z neho džem,
ktorý potom rada zjem.
Toto je báseň,
z ktorej vonia jeseň.*

Katka Tkáčová

*Červík hrýzol jablčko,
chutilo mu sladučko.
Ja som si dal koláčik,
mamu volám Miláčik,
lebo mi ho upiekla,
jablká tam strúhala,
lásku doňho dávala,
preto sa s ňou podelím a
božtekom ju odmením.
Toto bola básnička,
o jednom DNI JABLČKA.*

Riško Račko

Červené jablčko v oblôčku mám

Deň jablčka sa v našej škole konal 21. októbra 2015. Súťažilo sa o najkrajšie, najväčšie a najmenšie jablko. Deti, ktoré zvíťazili, dostali diplom.

Boli to Z. Macková, T. Bukasová a I. Pallayová, V. Iľanovská. Ochutnávali sme koláče, výživy a džusiky. Ďakujeme mamkám a starým mamám, ktoré pripravili sladké pochúťky. Žiaci 3. ročníka,

foto: Mgr. K. Jelinková

Deň jablčka

O Šmolkovi a červovi

Šmolko našiel jablko, ale bola v ňom húsenica. Tak bol Šmolko smutný. Prišiel ježko a zobral si jablko. Urobil z neho jablkový koláč. Po chvíli sa objavila záračná žaba a odčarovala húsenicu. A húsenica sa zasa objavila v záračnom jablčku.

Ela Mária Gejdoš, 2. ročník

ČAKÁM

*Čakám, čakám, čakám,
kým príde môj čas.
Keď budem dospelá,
Naučím sa niečo nové zas.*

*Čakám, čakám, čakám,
kým príde môj čas.
Teraz som dieťa
a za rok dospelá. Z partie, z nás.*

*Čakám, čakám, čakám,
Kým príde môj čas.
Teraz som maturant,
a za rok zamestnanec zas.*

Anička Beňová, Katka Tkáčová,
Zuzka Jurečková

*Už je pole hodí, pustí,
rajko sedí pri kapuste.
Šarkan leží, nemá perie...
Kamvie leží, kam sa berie?*

M. Červený

KRIVÁŇ

Kriváň, to je krásny vrch.
Žiadny sa mu nevyrovná.
Krásne ho vidieť
z toho môjho rodného Liptova.
Kriváň, Kriváň najväčší
spomedzi vrchov najkrivší.

Anička Beňová

VIANOCE (pesnička)

Vianoce sa blížia k nám,
stromček bude svietiť zas,
príde k nám aj Santa Claus.
Dáme si aj kapra snád,
mama robí hned šalát.
Budú tu aj darčeky,
v ktorých budú hrnčeky.

VLOČKA

Tma. Tichá tma. Tmavá tma.
Všetky svetlá zhasli.
Len niečo tú tmú rozžiari.
Je to vločka. Malá vločka,
čo na zem tíško padá.
A za ňou je druhá.
Ráno zobudím sa v bielych šatách.
Všetko biele je. Všade sú snehové záveje.
Zrazu je tu tá čarovná chvíľa ...

Anička Beňová

Vianoce, Vianoce, v srdciach hrejú nás,
Vianoce, Vianoce, prišli, sú tu zas.
Vianoce, Vianoce, v srdciach hrejú nás,
Vianoce, Vianoce, prišli, sú tu zas.
Čiapky máme s brmbolcami,
anjelov robiť budeme,
gulovačky non stop hráme,
nosy máme červené.

Vianoce, Vianoce, v srdciach hrejú nás,
Vianoce, Vianoce, prišli, sú tu zas.
Vianoce, Vianoce, v srdciach hrejú nás,
Vianoce, Vianoce, prišli, sú tu zas.

Anička Beňová a Katka Tkáčová

DRUHÁCI O ZIME

Prišla zima, padá sneh,
radosti je plno hned.
Sánky, boby, lopaty,
máme plno roboty.
Postavíme snehuliaka,
zapraceme celé vráta.
Keď cencúle porátame,
utekáme domov k mame.
Mamka čajík navarí
aj koláčik zhotoví.
A keď príde správny čas,
Vianoce tu máme zas.

HÁDANKA

Stojí panák pri dome v snehobielej perine.
Čierne oči, noštek z mrkvy, celý deň je veru
mlkvy. Čo je to?

Miško Hollý, 2. ročník

Vianoce

Vianoce idú k nám,
vianočné ozdoby nachystané mám.
Poveším ich na stromček,
už sa teším na darček.

Miško Bardy, 2. ročník

OKIENKO MŠ**Jeseň očami detí**

Naši najmenší z materskej školy pripravili pod vedením svojich učiteliek v Mesiaci úcty k starším pôsobivú výstavu výtvarných prác inšpirovaných jeseňou. Chodba v kultúrnom dome ožila pestrými farbami tak, ako to býva v jeseni o tomto čase v prírode. V ponúknutej expozícii sa nachádzalo aj veľa symboliky. Po ovoci poznáte stromy, podľa šlachetnosti ľudí.

Veď tak málo stačí

Naši druháci z Materskej školy v Závažnej Porube strávili príjemné dopoludnie s našimi staršími z Domova sociálnych služieb v Závažnej Porube.

Starkým predviedli nacvičený program utkaný z piesní a tancov im dobre známy z detských čias a veru nejedna slza sa zaligotala v ich očiach pri pohľade na úprimnosť detského vystúpenia.

Nakoniec nechýbalo ani príjemné posedenie, pohostenie, priateľské rozprávanie a narodeninová pieseň a gratulácie jubilantke tete Irenke, ktorá, ako sme sa dozvedeli, v ten deň slávila krásne životné jubileum 90 rokov.

Učme deti vidieť nielen očami, ale aj srdcom a vážiť si starších, veď tak málo stačí...

text: -lb-, foto: -ah-

**Mikuláš prišiel
aj do materskej školy**

Do našej materskej školy prišla v piatok 4. decembra vzácna návšteva: Mikuláš. Doniesol deťom balíčky a deti mu zaspievali, zarecitovali.

Mikuláš má veľmi rád deti, zvlášť keď sa vedú pekne predstaviť a poďakovať za darčeky a keď vidí, že sa na jeho návštevu deti tešia, o čom svedčí vyzdobená celá materská škola. Všetci sme sa spolu dobre cítili a prežili sme príjemné sviatočné predpoludnie.

text i foto: L. Fárniková

**Lampióny a svetlonosy
osvietili Porubu**

Tradičný lampiónový sprievod určite patrí k posledným dňom októbra. Pred Živkou sa v stredu 28. októbra 2015 zišli deti, rodičia i starí rodičia, aby spoločne za svetiel lampiónov prešli po Hlavnej až na futbalový štadión. Na cestu svietili okrem lampiónov svetlonosy a všetci mali radosť, že sú spolu. Aj počasie prišlo a mesiacik svietil, koľko sily stačili. Skôr ako sa rozišli, spoločne vypustili lampión šťastia pre všetky deti sveta.

Vydarenú akciu pripravili rodičia jednej i druhej školy.

Múzadielko

Medzi naše deti prišla v pondelok 28. septembra 2015 herečka Anna Vlčeková so svojimi rekvizitami a dobrými nápadiami pre divadielko „Múzadielko“.

Bolo to interaktívne divadlo zamerané na osvojovanie si vedomostí o priestorovom tvare gule v akejkol'vek podobe. Guľa je lopta, guľa je snehová guľa, naša hlava, Zem, Slnko, ba aj bubliny z bublifuku. Deti sa zapojili do hier s rôznymi guľami a videli, skúsili si, ako sa guľa chová v niektorých podmienkach.

text -lv-, foto: -kj-

Básnik mlčanlivého slova

S lektorkou Domu Milana Rúfusa Soňou Barániovou nielen o Rúfusovi

Dom Milana Rúfusa v Závažnej Porube, v ktorom básnik vyrástol, má neopakovateľnú atmosféru. Hosti v ňom často vítajú jeho obľúbeným koláčom – mrežovníkom a keď je chladno, ponúkajú im „mamkin“ vlniak, aby neprechladli. Vlniak mala na sebe aj Soňa Barániová, správkyňa a lektorka Domu Milana Rúfusa, ktorá v ňom návštevníkov sprevádza už šesť rokov.

Ako sa rodená Trenčianka dostala do Závažnej Poruby a k Rúfusovi?

Bola som tu z vysokej školy s kamarátkami lyžovať a z recesie sme sa vybrali na dedinskú zábavu. A tam jeden fešák chodil pre mňa tancovať a stále na mňa žmurkal a teraz rozprávam svojim vnukom, že až keď som sa za neho vydala, zistila som, že má očnú vadu (smiech). To som, samozrejme, trochu prehnela, jednoducho som sa zalúbila a do Poruby som sa vydala. Je fakt, že som skôr mestský typ človeka a veľa času som tu netrávila, lebo som mala takú prácu, že som veľa cestovala.

Kedy ste sa prvýkrát stretli s Rúfusom?

Napísala som to vo svojej prvej knižke *Naveky závažná*. (Názov má podľa Rúfusovej básne, ktorú venoval rodnej obci – pozn. red.) Keď som sa vydala do Poruby, bývali sme v susedstve tety Rúfusovej, básnikovej mamy. Rúfusovu poéziu som nepoznala tak dôverne ako teraz, ale to, ako ľudia v dedine o ňom hovorili, vytvorilo vo mne predstavu božstva. Jedného dňa som vetrala periny na slniečku v okne smerujúcom do záhrady. Vo vedľajšej záhrade na lavičke sedel sivovlasý, dôstojný, na prvý pohľad nevšedný človek. ON. Chaoticky som dala dolu z hlavy natáčky, učesala sa a pokračovala v práci. Človek v záhrade sa ani nepohol. Isté nevedel, že je tu aj vedľajšia záhrada, dom, okno, že niekto kvôli nemu zložil z hlavy natáčky...

Čo vás priviedlo k tomu, že ste napísali knihu spomienok na Milana Rúfusa?

Profesor Julio Rybák mi raz povedal: „Vy máte v Závažnej Porube jedinečnú šancu zbierať spomienky rodákov na Milana Rúfusa.“ Mne sa to vtedy zdalo čudné, žeby som chodila po dedine a vypytovala sa ľudí, ktorých ani poriadne nepoznám. Ale potom som si dala povedať, lebo pán profesor Rybák je múdry človek a vie, čo hovorí. A tak som začala pomaličky zbierať spomienky rodákov a ukladala ich do šuplíka. Dala som ich dokopy – ja hovorím –, chvála chorobe. Dolámala som si totiž kríže, bola som pol roka na péénke, cez deň mi dávali infúzy a v noci som nemohla spať. Tak som povedala mužovi, aby mi doniesol zo šuflíka tie spomienky a dala som ich dohromady – smejem sa, že ako Jirí Wolker –, na nemocničnom lôžku. Povedali mi, že knižka musí byť ilustrovaná a ilustrovať ju nemôže nik iný, iba dvorný maliar Rúfusa Igor Rumanský. Tak som sa za ním vybrala do Bratislavy a poprosila som ho, či by mo-

hol ilustrovať moju knižku. Ale rovno som mu povedala, že neviem, či mám toľko peňazí, aby som ho mohla zaplatiť. „Daj sem, prečítam, uvidím,“ povedal, prelistoval a rozhodol: „Moja mama v Demänovej by sa v hrobe obracala, keby som si zapýtal toľko, žeby to nevyšlo a bola by tam hore veľmi nespokojná, ako toho Igora vychovala. Ja ti to urobím zadarmo.“ A tak je v knižke jeho grafika Láska.

Ale knižka má dve verzie – druhá má iný formát, je červená a štvorjazyčná. Prečo?

Keď som prvú knižičku doniesla Rúfusovi, povedal: „No, to si urobila také moderné, do vrečka, ale ja by som chcel, aby tá knižka mala tvar tehly porubských murárov a aby bola aj vytlačená vo farbe tehly porubských murárov.“ Tak som splnila jeho prianie. A štvorjazyčná je preto, aby Rúfus mohol ísť do sveta. Keď som totiž prvú knižku, ktorá bola iba v slovenčine, poslala niektorým slovenským spolkom v zahraničí, odpísali mi, že ich deti a vnuci už veľmi po slovensky nevedia a boli by radi, keby vyšla aj v takej reči, akej ich deti rozumejú. Preto je v druhom vydaní text aj v angličtine, nemčine a poľštine.

Postupne ste napísali ďalších päť publikácií o Rúfusovi, napríklad úvahu o stotožnení sa Martina Rázusa a Milana Rúfusa v základných otázkach filozofie života s názvom Iniciály MR a najnovšie reflexiu Pokorne a na kolenách o Rúfusovi a Tischnerovi. Prečo Tischner? Ako ste sa k nemu dostali?

Obec Závažná Poruba robila rôzne cezhraničné projekty s Poliakmi, takže Poliáci boli na návšteve u nás a potom sme išli my k nim. A keď sme boli v Lopušnej, povedali mi, aby som sa išla pozrieť do „Tišnerovky“, že je to podobné múzeum ako Rúfusov dom. Priznám sa, vtedy som nevedela, kto je Tischner. Mój syn, ktorý žil 7 rokov v Poľsku a mal odtiaľ manželku, mi hovorí: „To nikomu nepovedz, že nevieš, kto je Tischner, lebo to je veľmi známa osobnosť v Poľsku, katolícky kňaz a spisovateľ, poradca a priateľ pápeža Jána Pavla II., napísal asi 50 teologických a filozofických kníh.“ Keď mi v múzeu Tischnera pustili o ňom spot, skoro som odpadla. Presne ako Rúfus, pomyslela som si.

V čom? Môžete byť konkrétnejšia?

Tischner sa napríklad v múzeu prihovárал z obrazovky slovami, že v prvom rade sa cíti byť človekom, potom filozofom a až

• Soňa Barániová pri obraze Ernesta Špitza, na ktorom zvečnil svojho spolužiaka z mikulášskeho gymnázia Milana Rúfusa. Mali veľa spoločného, podobne vnímali svet. Ernest Špitz však nemohol naplno rozvinúť svoj talent, zomrel 33-ročný po ťažkej chorobe krátko potom, ako dokončil svoj najznámejší obraz *Rozzáurený Jób*.

Soňa Barániová vyštudovala slovenčinu a dejepis, začínala ako učiteľka v Okoličnom, potom pracovala ako metodička na Okresnom pedagogickom stredisku v Liptovskom Mikuláši. Urobila si doktorát z literatúry, externe vyštudovala výchovné poradenstvo a špeciálnu pedagogiku – etopédiu. Bola riaditeľkou školskej správy aj pedagogicko-psychologickej poradne v L. Mikuláši a generálnou riaditeľkou sekcie sociálneho a intelektuálneho rozvoja Úradu vlády SR. Potom si založila súkromnú firmu a robila výcviky pre skupiny ľudí, ktorí sa chceli naučiť, s čím sa musia vyrovnáť, aby bezkonfliktne fungovali v určitom spoločenstve. V roku 2002 sa stala riaditeľkou novozaloženého evanjelického gymnázia v Liptovskom Mikuláši, od roku 2008 je správkyňou a lektorkou Domu Milana Rúfusa v Závažnej Porube.

na treťom mieste kňazom. A Rúfus v jednom rozhovore povedal, že nikdy nechcel byť veľkým Slovákom, ani veľkým evanjelikom, že vždy chcel byť výsostne ľudský. Tak som si povedala – aha, to je z rovnakého cesta. Nakúpila som si jeho knižky – poľské, aj slovenské, slovensko-poľský slovník a už vyše roka makám na poľštine a čítam. Len tak sama pre seba som si začala písať, v čom sú títo dvaja rovnakí. Po čase sme sa zase ocitli v Tischnerówke, kde bol aj brat Jozefa Tischnera a pozval nás domov. Dal nám knižky, rozprávali sme sa. Najviac ma na kňazovi Tischnerovi prekvapilo a zaujalo, že to bol nielen nesmierne múdry, ale aj vtipný človek. Na ilustráciu: Chodil pomedzi jednoduchých ľudí, stretol Jaška a spýtal

sa ho, ako sa má. „Dobre pán farár, odkedy sme sa nevideli, oženil som sa, na konci dediny žili dve sestry, jednu som si zobral. Ale mali sme aj smutné časy, Pán Boh si zobral druhú sestru, bolo nám smutno, ale už sme sa s tým vyrovnali.“ A on hovorí: „Jašku, ale ty si fakt šťastný človek. Si predstav, akú ty máš výhodu. Ty si si zobral jednu sestru a Pán Boh druhú, veď ty si vlastne švagor Pána Boha.“

Máte aj nejakú veselú rúfusovskú?

Mám, čoby nie. Rúfus síce nebol veľmi veselý človek, ale podľa mňa mal taký skrytý zmysel pre humor. Manžel bol 16 rokov starostom Závažnej Poruby, a tak mal nielen rodinnú, ale aj starostovskú povinnosť ho pri nejakých príležitostiach navštevovať, zagratulovať k narodeninám alebo ho pozvať na nejaké podujatie v obci. Takže som sa cez manžela dostala k tomu, že som bola niekoľkokrát u Rúfusovcov na návšteve. Zo svojho domu v Bratislave mali perfektný výhľad na Dunaj, ale začali tam stavať, tak mu ho zakryli. Raz pozrel z okna a hovorí: „Zahatali nám Dunaj... Sonička, ty si dejiny študovala, koľko mal ten Jánošík v svojej družine zbojníkov?“ Nevie, povedala som, zdá sa mi, že jedenásť. O on na to: „Aj mne sa tak zdá, ale kedy by tí jedenásti naplodili toľko zbojníkov, koľko je teraz na Slovensku...?“ Mám aj inú príhodu. Manželka Milana Rúfusa Magda je taká výrečná ako ja, ale doma veľmi nerozprávala, lebo nechcela manžela rušiť pri písaní a rozmyšľaní. Vždy sa tešila, keď niekto prišiel, že sa má s kým porozprávať. Raz sme k nim prišli s manželom na návštevu a najprv ona hovorila a hovorila, potom som zase ja hovorila a hovorila, chlapi čušali a po hodine Rúfus povedal môjmu mužovi: „Palko, ale sme sa dobre porozprávali, čo povieš?“

Rúfus veľa nehovoril, tvrdil, že najdôležitejšia vec na svete je mlčanie a všetko, čo sa má vypovedať, najprv nech prejde mlčaním, lebo z toho sa nejako vykvasí len to, čo je podstatné.

V Rúfusovom dome môžu návštevníci vidieť rukopisy jeho básní, knihy, osobné veci, jeho bustu od akademického sochára Teodora Baníka, obraz od J. Špitza, koláž od Lubomíra Rapoša, fotografie od M. Martinčeka a R. Miku a veľa zaujímavých exponátov. Na čo by ste chceli zvlášť upozorniť, čo tu máte také, čo inde nemajú?

Napríklad pamätníčky. Každý vie, že Rúfus bol úžasný básnik, ale nie každý vie, že bol aj úžasný otec postihnutého dieťaťa. Tak som si povedala, že tu musí byť aj nejaká pamiatka na jeho dcéru Zuzku. Preto tu máme Zuzkin kútik, kde je aj kríž a svetielko - a pamätníčky. Keď prídu deti, rozprávam im aj o Zuzke a kto chce, môže jej niečo nakresliť a napísať do pamätníčky. Dám im ich aj do školy, oni mi ich potom vrátia, ale niekedy aj nevrátia... Zuzka v tomto dome vyrástla so starými rodičmi, lebo chodila do špeciálnej internátnej školy do Liptovského Jána a na víkendy si ju starí brali sem.

Máme tu aj tabuľky s rukopismi pr-

vých Rúfusových básní, ktoré nám dal, keď sme chystali toto múzeum. Ale povedal: „Musíš mi sľúbiť, že to nikdy nevydáš, lebo to bol čas, keď som sa o básne iba usiloval.“ Niektoré básničky písal ešte ako triať a štvrták základnej školy v Porube, niektoré ako študent mikuláškého gymnázia už na stroji, ten tu tiež máme. Už ich odo mňa pýtali, chceli ich vydať a povedali, že nemôžu byť v nejakej Hornej Dolnej... Ale ja som Rúfusovi do očí sľúbila, že to nikdy nevydáme, on si to neprial a chcel aby boli iba tu v tomto dome. A ja sľub, ktorý som Rúfusovi dala, nemienim porušiť. Máme tu aj kolísku, v ktorej ho kolísali. Zobral si ju so sebou do Bratislavy, dal ju zrekonštruovať, ale keď sme chystali toto múzeum, povedal: „Zober si ju, nech to ide, odkiaľ prišlo.“ Je v nej bábika, s ktorou sa hrávala jeho dcéra.

Rúfusov dom ste predstavili aj v Poľsku v Lopušnej a podobnosť Rúfusa s Tischnerom ste nedávno prezentovali v Rádiu Krakov v besede s názvom Paralelné životy, ktorá mala veľmi dobrý poslucháčsky ohlas. Ako k tomu došlo?

Synovec Jozefa Tischnera Lukác Z Tischner, literárny historik na Jagelovskej univerzite, ktorý ho doopatroval a vozil na rádioterapie a chemoterapie po Londýne, drží tischnerovskú tradíciu a v Poľsku organizuje Tischnerove dni. Tento rok bol jubilejný 15. ročník. L. Tischner ma požiadal, aby som sa ich zúčastnila so svojou úvahou o Rúfusovi a Tischnerovi. Chcel, aby bolo jasné, že sa jeho strýko so svojou filozofiou dostal aj za hranice a že ho tam ľudia poznajú. Pripravila som si príhovor a naučila sa ho v poľštine, dva týždne som počúvala doma Tischnerove kázne a chodila svoju poľštinu konzultovať s pani Drobčovou na poľskom konzuláte v Liptovskom Mikuláši. Honorárnym konzulom Tadeuszovi Frackowiakovi a Wieslawovi Wojasovi sme vďační za sponzorovanie akcie v Rádiu Krakov. Dopadlo to nad moje očakávanie, beseda v krakovskom rádiu vysoko prekročila moje ambície ako lektorky malého vidieckeho literárneho múzea. Verím, že Rúfus tam hore bol s nami spokojný. 26. septembra predstavila riaditeľka Tischnerovky svoje múzeum v Dome M. Rúfusa v Závažnej Porube.

V Závažnej Porube býva vždy v decembri pri príležitosti jeho narodenin podujatie nazvané Štebot v rodnom hniezde, na ktorom rodáci recitujú jeho básne. Ale v posledných rokoch v Dome Milana Rúfusa jeho básne aj spievajú.

Áno. Asi pred tromi rokmi prišla na akciu Soňa Jány, absolventka Janáčkovej akadémie múzických umení v Brne, a povedala, že jej profesorka Dada Klementová zhudobnila Rúfusove básne a majú túžbu zaspievať ich v Rúfusovom rodisku, urobiť koncert - a nič za to nechcú. Tak prišli do Rúfusovho domu, zahráli, zaspievali - a bolo to úžasné. Soňa Jány je vydatá v Helsinkách a chodí sem už tri roky na Rúfusove dni. Priletí, zaspieva Rúfusove básne, po-

plače si a zas odletí. V decembri pripravujeme už 3. Rúfusove dni. Jeho básne zhudobnil a spieva v Dome Milana Rúfusa aj Ján Svetlan Majerčík.

Predtým, ako ste sa stali správkynou a lektorkou Domu Milana Rúfusa, ste boli riaditeľkou Evanjelického gymnázia J. Tranovského v Liptovskom Mikuláši, neskôr sa zlúčilo s Evanjelickou základnou školou biskupa J. Janošku do Evanjelickej spojenej školy. Ako si spomínate na to obdobie?

Bolo to v podstate ako sci fi. Keď ma vtedajší biskup Východného dištriktu ECAV Igor Mišina prišiel požiadať, či by som nerozbehla novozaložené gymnázium, nechcela som o tom ani počuť. Ale nakoniec ma on a moja svokra presvedčili. Prišla som do ničoho, dve triedy gymnázia začínali v budove základnej školy, kde nebolo dost priestorov ani pre základnú školu. Začínali sme síce v ťažkých podmienkach, nemali sme vyhovujúce priestory ani peniaze, ale mali sme podporu a išlo nám o spoločnú vec. Bol tam úžasný kolektív, najlepší pedagogický kolektív, aký som za celý svoj učiteľský život zažila. Moje dievčatá - myslím profesorky - boli mladé, nadšené, plné elánu, krásne spievali, krásne sa modlili po slovensky aj po anglicky a vedeli urobiť také biblické posedenia, že to normálne cítiaceho a rozmyšľajúceho človeka muselo pohnúť. Rešpektovali moje skúsenosti a dokázali ma obohacovať novými pohľadmi. Povedala som im: Baby, sedem rokov nerodíme, lebo musíme rozbehnúť školu, potom odidem, založím škôlku a budem v nej opatrovať vaše deti. To bola taká vízia, ale napokon sa nenaplnila... Veľmi mi pomohol profesor Vaško, ktorý povedal: „Odpustite tým, čo vám ublížili, lebo Pán Boh vás potreboval inde.“ V roku 2008, keď som odišla zo školy, otvorili Dom Milana Rúfusa...

Prekonali ste jednu z najobávanejších chorôb. Môžem sa na ňu spýtať?

Môžete, ja sa tým netajím. Do okolitých onkologických ambulancií som poslala plagátik, nech sa ľudia toho neboja, lebo keď niekto počuje rakovina, hneď si myslí, že zajtra umrie. Ale aj s tým sa dá žiť. Je to síce už iný život, ale stále je to život. Keď som sa pred piatimi rokmi dozvedela svoju diagnózu, bol to hrozný pocit, zrútil sa mi svet, revala som, vypla som si mobil... Nebolo to jednoduché - aj preto, že ja som dynamický typ -, ležať po dvoch operáciách a chemoterapiách rok v posteli. Nemohla som v noci spať, tak som písala knižky, prvú o Dome Milana Rúfusa a potom každý rok ďalšiu. Tento dom ma vlastne postavil na nohy, lebo keď ľudia zavolali, musela som vstať a ísť. Mne ten Rúfus z neba pomáha a za všetko, čo som v živote prežila, beriem teraz toto ako odmenu. Keď mi je zle, idem do Rúfusovho domu, tu sa s ním porozprávam, potom mi volačo napadne a ja si myslím, že to mi on poslal z neba...

Beata Chrenková, Evanjelický posol spod Tatier, 25. september 2015, č. 38, ročník 105

Pán majster obuvník

Jeho obuvnícky fortieľ získal medzinárodné uznanie

• Ján Čutka (1898 - 1971)

Keď mi ako chlapcovi bolo treba urobiť drobnú opravu obuvi, rodičia mi dali prikaz: „Pôjdeš za ujom Čutkom a poprosíš, aby ti topánku opravil.“

Pán majster Čutka

Pri prvom vstupe do dielne ma ovadla zvláštna vôňa kože, obuvníckych lepidiel a iných matérií. Hneď na začiatku ma oslovil pán majster Čutka a jeho veselé, betárske oči. Aj v ďalšom rozhovore, keď som sa ja pýtal na obuvnícky fortieľ, on svoje odpovede vždy formuloval vo vtipnej a veselej forme.

Postupne som si obľúbil návštevy „varštat“ u majstra Čutku tak, že som tam čas od času nazrel i keď som nepotreboval žiadnu opravu.

V jeseni ma zvykol ponúknuť zvláštnymi hruškami, ktoré boli z vnútra červené. Od tej doby som také nevidel.

Väčšina z vás si asi pamätá, že dielňa bola za vodou, oproti vtedajšej krčme, teraz Jednota. Pán majster v nej robil so svojím bratom Petrom (1896).

• Majstrovské výrobky majstra Čutku ocenené „ševcami“ z Moravy

Medzinárodné uznanie majstrovi

Čo som ako chlapec nevedel, to som spoznal v dospelosti na tejto príhode.

Niekedy v 70-tych rokoch som cestoval zo služobnej cesty z Prahy. Mal som

• Obuvnícka varštat u majstra Čutku. Napravo Ján Čutka, vedľa brat Peter (1896). V Porube obuvníka volali „šuster“.

obuté topánky – dielo pána Čutku z materiálu tlačací box, ktoré som zdedil po mojom otcovi. Aj keď neboli podľa vtedajšej módy, ja som ich pomenoval „nepremokavé nočné papuče“. Boli zhotovené z mäkkej telacej kože, ktorá dýchala, preto ich nosenie bolo na rozdiel od dnešných čínskych pôžitkom. Vrátim sa do vlakového kupé, v ktorom so mnou sedeli dvaja páni z Moravy. Z ich rozhovoru som usúdil, že sa vracajú z výstavy obuvi v Prahe.

Pozri, to sú topánky!

Náhle padol zrak jedného z nich na moje topánky, tie ho tak uchvátili, že hneď upozornil svojho partnera. „Podívej se, to jsou boty!“ Na čo mi ich začal holými rukami ohmatávať napriek tomu, že boli patrične zaprášené po putovaní pražskými uličkami.

Svoju prehliadku komentoval obuvník z Moravy: „No to je materiál. Podívej se na tu vypracovanú špicu.“

No skrátka obuvníci – ševci z Moravy boli unesení dielom majstra Čutku z Poruby. Vec mala len jednu chybu, že pán Čutka už bol po smrti a ja som mu nemohol tlmočiť uznanie jeho majstrovskej práce, dnes už na medzinárodnej úrovni. Aspoň touto formou chcem vysloviť uznanie majstrovi, ktorý napriek telesnému hendikepu neustrácal humor a z jeho rúk vychádzali naozaj majstrovské výrobky.

Ing. Ludovít Jurečka

Pred šesťdesiatimi rokmi sme boli prváci

• 1. ročník školský rok 1955/56.
Prvý rad zľava: Ludmila Hladká, Kvetoslava Barániová, Božena Tuturová, Katarína Niňajová +, Ján Piroh + riaditeľ školy a triedny učiteľ, Zdena Mikulášová, Jana Kováčová, Anna Agnetová. Anna Kováčová, Kvetoslava Luptáková +, /chyba Kvetoslava Kráľová/
Druhý rad zľava: Ján Mudroň, Jaroslav Niňaj, Ján Baráni, Dušan Jurečka, Ján Kováč, Ján Štetka, Viliam Vongrej +, Bohuslav Valent, Ján Kubín +, Jaroslav Bróska +, Jaroslav Staroň +

Po päťdesiatich piatich rokoch znova vkročili do našej školy. Zišli sa z rôznych kútov Slovenska, ba aj zo zámoria, aby pospomínali na päť školských rokov v laviciach Národnej školy. „Podľa záznamov v školskej kronike školský rok 1. septembra 1955 sme začínali slávnosťou v kultúrnom dome. Privítal nás riaditeľ školy Ján Piroh. Rovnako privítal aj prítomných rodičov, predsedu MNV Martina Niňaja a Petra Piatku. Zapísaných bolo 112 žiakov. Žiaci boli rozdelení do 3 tried: Prvá trieda to sme boli my v počte 20. Triednym učiteľom prvákov bol Ján Piroh, riaditeľ školy. Druhú triedu tvorili žiaci 2. a 4. ročníka v počte 44 žiakov s triednou učiteľkou Vilmou Šúlekovou. V

tretej triede bol triedny Milan Chvastek. Boli to žiaci 3. a 5. ročníka v počte 48,“ zaspomínala Ing. Anna Kováčová, organizátorka stretnutia. Potom Mgr. Mária Boltziarová, riaditeľka ZŠ MR prítomným predstavila súčasnú školu vybavenú modernými pomôckami. Dr. Dušan Migala, zástupca starostu, hovoril o aktivitách, ktoré riešila a zabezpečila samospráva v posledných rokoch. Pamiatku našich zosnulých učiteľov i spolužiakov si uctili na cintoríne pri kríži. V spomienkach pokračovali priateľským posedením v penzióne Zivka.

Ing. Anna Kováčová

• Stretnutie 60 ZŠ. V sede: Oľga Kováčová - Devečková, Kvetoslava Bohmerová - Barániová, Ing. Anna Kováčová, Mgr. Mária Boltziarová, Božena Adamicová - Tuturová, Ludmila Herichová - Hladká
V stoji: Bohuslav Valent, Anna Duchoňová - Krepopová, Anna Renková - Agnetová, Ján Mudroň, Ing. Ján Baráni, Ján Kováč, Zdena Bohmerová - Mikulášová, Mgr. Janka Semešová - Kováčová, Kvetoslava Staroňová - Kráľová

Róbertovi sa na dovolenke zmenil život. Musel začínať odznova.

Róbert Bartko pracoval ako kuchár v jednom z penziónov v Liptovskom Jáne. Po štyroch rokoch ale profesiu nedobrovoľne zanechal. Na dovolenke v Egypte mal úraz a skončil na invalidnom vozíku.

Jeho zamestnávateľom bol vtedy Ján Strachan, majiteľ koliby v Liptovskom Jáne. Napriek tomu, že od nešťastnej dovolenky bývalého kuchára uplynulo už päť rokov, J. Strachan ho stále považuje za súčasť svojho tímu. Teraz bývalý kuchár pracuje v rámci projektu chránených dielní na Mestskej polícii v Liptovskom Mikuláš. Jeho úlohou je sledovať kamerový systém v meste.

Majiteľ koliby ešte na sklonku uplynulého leta usporiadal v Liptovskom Jáne rezbárske sympóziu s názvom Drevené kráľovstvo. Na druhý ročník podujatia prišli remeselníci z Poľska, Česka a medzi iným aj Adam Bakoš, jeden z najlepších rezbárov na Slovensku. Z piatich kubíkov dreva vytvorili tri svište, lesnú vílu, svätajánsku mušku, orla, netopiera, anjela aj včelu.

• Zľava Ján Strachan, Róbert Bartko, Juraj Filo, starosta

Najdrahšia bola busta konskej hlavy

Vrcholom podujatia boli majstrovstvá v rýchlorezbe, keď remeselníci museli pracovať na čas. Na opracovanie dreva motorovými píľami mali štyridsať minút. Potom nasledovala dražba a z predaja sôch získali 3 770 eur. Najviac kupujúci ocenili bustu konskej hlavy, za ktorú jeden z dražiacich zaplatil 1 500 eur. Myšlienkou celého podujatia nebola len zábava, ale aj charita. Vydraženú sumu peňazí, ktorá bola podstatne vyššia ako pred rokom, potom venoval J. Strachan bývalému kuchárovi.

Peniaze použije na potrebné rehabilitácie

Na sympóziu prišiel aj Róbert Bartko, nevyrezával, ale bol tam ako divák. „Prišiel som hlavne kvôli zábave a priateľom, nevyzvedal som, kam pôjdu peniaze z dražby. Nakoniec ma rozhodnutie majiteľa veľmi milo prekvapilo,“ povedal bývalý kuchár.

Peniaze plánuje minúť pre svoje zdravie. Pravidelne chodí na rehabilitácie do Kováčovej a pobyt, ktorý mu prepláca poisťovňa, na dostatočnú regeneráciu nestačí. Asi desať dní si potom doplaca z vlastného vrecka.

„Za jeden deň tam nechám približne 70 eur, takže peniažky sa veľmi rýchlo rozkotúľajú.“

V ťažkých chvíľach pomohli aj kamaráti

Róbertovi sa zmenil celý život na dovolenke. Keď bol s manželkou v egyptskej Hurgade, posledný deň skočil do bazéna tak nešťastne, že si zlomil krčný stavec.

Nasledovala operácia ešte v Egypte, potom asi štyri mesiace liečby v ružomberskej nemocnici a rehabilitácia v Kováčovej. Tá trvala asi jeden a pol roka. Niečo z pobytu uhradila poisťovňa, nestačilo to. V náročných chvíľach mu veľmi pomohli aj kamaráti a rodina.

„Bez nich by som taký dlhý pobyt v kúpeľoch finančne neutiahol. Veľkou oporu mi v najťažších chvíľach bola manželka Monika,“ dodal.

Musel sa učiť základné veci

Po nešťastnom páde ostal Róbert pripútaný na invalidný vozík. Opísal, že prvé dni po nehode neboli ľahké.

Róbert bol v podstate po krk paralyzovaný, necítil si nohy ani ruky. Začínal od začiatku, musel sa učiť základné veci, ako sa pohybovať, byť samostatný, ako skoordinať pohyb nôh a rúk.

Zdravotný stav sa mu ale postupne zlepšuje, jednou nohou dokáže hýbať lepšie, druhou síce slabšie, ale vracia sa mu citlivosť. R. Bartko povedal, že pokrok závisí od toho, či človek naozaj chce na seba pracovať.

• Róbert Bartko s manželkou

Založili tradíciu s charitatívnym odkazom

„Doma mám rehabilitačný stroj, na ktorom každý deň cvičím. Keď potrebujem radu, tak poprosím fyzioterapeutku, ktorá ma usmerní. Posilňujem, pretože pre môj pohyb sú teraz dôležité ruky, ktorými ovládam vozík, musím sa preto držať v kondícii.“

J. Strachana pred organizovaním prvého sympózia inšpiroval vlastný brat, ktorý niečo podobné pripravoval v Ždiari. Oslovilo ho ale aj ľadové kráľovstvo, presnejšia Tatry Ice Master na Hrebienku vo Vysokých Tatrách.

„Chceli sme ale, aby podujatie malo aj hlbšiu myšlienku, teda charitatívny odkaz. Myslím, že sa nám podarilo založiť peknú tradíciu. Dôkazom bolo množstvo ľudí, ktorí sa tu za tri dni vytriedali.“

Podujatie by chceli rozšíriť. „Nie je preto vylúčené, že sa dočkáme aj rezbárov z exotických krajín,“ povedal hlavný organizátor a aj vládca Dreveného kráľovstva J. Strachan.

Marek Juriš, MY Liptovské noviny

Babie leto po Martinovi

Martin zvykne chodiť na bielom koni jedenásteho novembra. V tomto roku sa pousiloval. Prišiel o mesiac skôr. Prvý sneh v roku 2015 zmenil tvár Závažnej Poruby do nepoznania. V pondelok 12. októbra 2015 sa naša obec vyobliekala do bieleho. Predpovede tentoraz vyšli do poslednej bodky. Potom prišlo babie leto.

Šarkaniáda

Aj keď v piatok 16. októbra 2015 ukázala jeseň svoju sychravú tvár, nijako neodradila rodičov s deťmi, aby neprišli na tradičnú októbrovú šarkaniádu, ktorú pripravili rodičia malej i veľkej školy.

Pofukoval priaznivý vietor a tak sa šarkany vznášali vysoko pod nebom. Obloha hmýrila pestroťou doma vyrobených i v obchode kúpených šarkanov. Najdôležitejšie je, že na Diele pod Poludnicou sa rovnako tešili a mali radosť mať i veľkí, lebo šarkany lietali, lietali a veľmi vysoko. Okrem vetra do vlasov a nefalšovanej zábavy sa konalo v závere týždňa milé stretnutie rodičov a detí v otvorenej prírode so všetkým, čo k jeseni patrí.

Rektor Jozef Puttera odkrýva svoj ľudský i profesijný život

Človeka robí človekom jeho život a práca

Už vieme, že prezident Andrej Kiska dňa 13. 10. 2015 odovzdal menovací dekrét novému rektorovi Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Menovací dekrét si prevzal doc. Ing. Jozef PUTTERA, CSc. Je to významenie aj pre Závažnú Porubu, pretože nový rektor AOS SR je občan našej obce. Hoci je najvyšší predstaviteľ vojenskej akadémie pracovne vysoko vyťažený, našiel si čas aj pre naše stretnutie a priblížil nám svoj život i prácu. Rozhovor je tak trochu aj forma spovede.

Pán rektor, osobné vzalo na seba i do seba objektívny fakt, ktorému podliehame všetci, Preto veľmi osobná otázka. Čo poviete o sebe?

Snáď niekoľko faktografických údajov. Narodil som sa v r. 1961 v Piešťanoch, avšak mojou rodnou obcou je obec Chtelnica ležiaca na úpätí Malých Karpát približne 25 km od Piešťan, rovnakú vzdialenosť majú moji rodáci do Trnavy. Pochádzam z rodiny, v ktorej väčšina predkov mala v rukách stavbárske remeslo, môj prastarý otec Cyril (mimochodom s patričnou hrdosťou zvyknem hovoriť, že to bol prvý richtár v Chtelnici po r. 1918) a obaja starí otcovia boli murári, môj otec pracoval takmer celý život na stavbách ako žeriavník. Spomínam to preto, že Závažná Poruba sa aj vo svojom obecnom znaku hrdí svojou stavbárskou, resp. murárskou tradíciou, čo predstavuje určité spojivo medzi mojim pôvodom a súčasným bydliskom.

Na Liptov som prišiel v r. 1979 a odvtedy tu, s menšími prestávkami žijem približne 35 rokov. V r. 1985 som ukončil štúdium na bývalej VVTŠ-ČSSP v Liptovskom Mikuláši a moja vojenská kariéra ma po čase strávenom v útvere raketového vojska na Morave priviedla opäť na Liptov, tentokrát už i s rodinou. Vo vojenskom školstve pôsobím ako učiteľ od roku 1990, od skončenia vedeckej aspirantúry. Postupne som ako aktívny vojak zastával rôzne pozície až po prorektora pre vedeckú činnosť Vojenskej akadémie z ktorej som v r. 2005 po organizačných zmenách odchádzal do výslužby. Po odchode do výslužby som ostal pôsobiť na Vojenskej akadémii ako docent, neskôr opäť ako vedúci katedry a prorektor pre vzdelávanie, až do jesene tohto roku, kedy minister obrany SR navrhol prezidentovi SR vymenovať ma do pozície rektora AOS.

Do Závažnej Poruby mňa a moju rodinu v podstate priviedli moji starí známi, bývalí susedia z Podbrezín, Ivka a Janko Jurečkovci a prostredníctvom nich

• **Doc. Ing. Jozef Puttera, CSc., rektor Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši**

a ich rodičov som postupne spoznával viac a viac Porubänov napr. medzi lyžiarmi a futbalistami, medzi ktorých sa radili obaja moji synovia – Jozef a Juraj a rovnako rád som poznal spolužiačky a rodiny výborných kamarátok mojej dcéry Denisy pochádzajúcich zo Závažnej Poruby (Katka Migalová, Zuzka Mikulášová, Maťka Feniková). Samozrejme situácia sa výrazne zmenila v r. 2003 kedy sme s manželkou Karenou kúpili v Porube stavebný pozemok a v r. 2005 sme sa nasťahovali do nového domu na Iľanovskej ceste. Dodnes som vďačný mnohým Porubänom za ich pomoc pri stavbe a jej dokončení – Julko Šarafín, Paľko Beťko, Milan Majerko, Mirko Iľanovský a mnohí iní nám pomohli vtedy, keď sme to najviac potrebovali. Rád konštatujem, že za desať rokov, počas ktorých žijeme s rodinou v Závažnej Porube som získal výborných susedov, priateľov a známych a dúfam, že podobne pozitívne hodnotia spolužitie s nami aj síce nemenovaní, ale spomínaní susedia, priatelia a známi.

Nie je to len hovoriť o sebe, ale predovšetkým mať čo povedať o náročnej a zodpovednej práci, ktorú vykonávate. Ako teda pristupujete k cieľom a poslaniu Akadémie ozbrojených síl gen. M.R. Štefánika ako jej najvyšší predstaviteľ?

Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika je jednou z troch štátnych vysokých škôl pôsobiacich na Slovensku. AOS plní svoje poslanie v oblasti vzdelávania a výcviku ako i v oblasti vedy a výskumu. Oblasť vzdelávania je špecifická tým, že spolu s približne 400 študentmi (kadetmi) vysokoškolského štúdia (vo všetkých jeho troch stupňoch) sa každoročne na AOS vystrieda viac ako tisícka účastníkov kurzov kariérneho vzdelávania (kurzy na hodnosť) a účastníkov krátkodobých odborných kurzov. Veľmi špecifickým je vzdelávanie v tzv. kurze ISOC (International Staff Officers Course) určený pre hodnosť kapitán, resp. major a účastníkmi tohto kurzu sú mladí dôstojníci z takých krajín ako je Afganistan, Mongolsko, Azerbajdžan, Arménsko, Srbsko, Nemecko, Česká republika, atď. Na AOS tiež nezabúdame na náš dorast a každoročne organizujeme tzv. detskú univerzitu a naopak, pre staršiu generáciu organizujeme tzv. univerzitu tretieho veku.

Čo sa týka obsahu štúdia, na akadémii máme akreditované študijné programy orientované na elektronické systémy, komunikačné a informačné systémy, zbraňové systémy a muníciu a jednou z oblastí prípravy je bezpečnosť a obrana štátu ako manažérsky študijný program.

V oblasti výcviku máme na akadémii spracovaný tzv. vojenský program kadeta, ktorý je určený na získanie základných spôsobilostí v oblasti taktiky a velenia menším jednotkám, získanie zručností v ovládaní zbraní a vojenskej techniky a pod. Na AOS sme pred nedávnom oslávili 40. výročie vysokoškolského vojenského vzdelávania na Liptove. 40 rokov je pre človeka dosť a pre vysokú vojenskú školu je to čas počas ktorého získala mnohé skúsenosti a našla si miesto v systéme vysokého školstva nielen na Slovensku ale i v medzinárodnom meradle. Snažíme sa našim kadetom pripomínať národné a vojenské tradície a na ich základe ich vychovávať. Snažíme sa im približovať osudy významných osob-

ností našej histórie, napr. generála M.R. Štefánika ktorého meno naša akadémia nesie. V tejto súvislosti si tiež dovoľm pripomenúť osobnosť žijúceho hrdinu, brigádneho generála v.v. Jána Iľanovského, porubského rodáka a hrdinu bojov 2. svetovej vojny, s ktorým nás spája nielen spoločné pôsobenie vo vojenskom školstve, ale i priateľstvo.

Vaša pedagogická práca žije v študentoch, ktorých ste vychovali a poznanie, že vaša práca je korunovaná úspechom, sa odráža v ich kariére. Dobrý učiteľ vraj vychováva žiakov lepších od seba. Mali ste a máte dobrých študentov?

Tak ako každá škola, bez ohľadu na to či je to škola základná, stredná či vysoká má i AOS študentov, resp. kadetov so študijnými výsledkami výbornými, priemernými, alebo i podpriemernými. Je prirodzenou ambíciou každej školy motivovať svojich žiakov či študentov k dosahovaniu dobrých výsledkov, poskytovať im najlepšie podmienky na štúdium, ale čo považujem za mimoriadne dôležité je oblasť výchovy smerovaná na získanie a rozvoj základných ľudských hodnôt akými sú rešpekt k tomu druhému, slušnosť, tolerancia.

Vaša otázka však smerovala ku kvalite našich absolventov. Musím priznať, a robím to rád, že dnes ma už mnohí bývalí študenti našej akadémie prekonali vo svojich vedomostiach, z mnohých sa stali špičkoví odborníci pôsobiaci doma i v zahraničí a právom sme na nich hrdí. V tejto súvislosti chcem poznamenať a pripomenúť starú známu pravdu, že v živote a praxi sa často krát uplatnili veľmi dobre i tí, ktorí na skúškach či pred tabuľou zrovna neexcelovali, ale ktorým život a prax ponúkol šancu rozvinúť ich talent a oni svoju šancu využili. Učiteľ musí mať rád všetkých svojich študentov, jednotkárov i trojkárov a musíme si priznať, že

talent a záujem o matematiku, jazyky, či biológiu sa dá zistiť už na základnej či strednej škole, ale talent riadiť ľudí, motivovať ľudí či zodpovedať za nich sa väčšinou prejaví až po odchode zo školských lavíc.

Rád by som uviedol, že v súčasnosti je záujem o štúdium na AOS

relatívne vysoký, v rámci posledných prijímacích pohovorov sa na 85 miest v prvom ročníku prihlásilo približne 650 uchádzačov.

Každá vysoká škola neplní len vzdelávacie ciele, ale pôsobí aj v oblasti vedy a výskumu. Môžete, prosím, predstaviť oblasť vášho vedeckého skúmania?

V oblasti vedy a výskumu riešime rozmanité úlohy zamerané hlavne na bezpečnosť štátu, obranu a vojenstvo. AOS rieši úlohy zadávané jedným priamo rezortom obrany a riešime tiež úlohy medzinárodného významu napr. v rámci organizácie STO (Science and Technology Organization) pôsobiacej pri NATO. Dosahujeme veľmi dobré výsledky napr. v oblasti informačných a komunikačných technológií, rádioelektronických systémov, vybraných strojárskych disciplín a pod. AOS každoročne organizuje množstvo medzinárodných konferencií, vydáva vlastné publikácie a naši študenti sú k vedeckej práci vedení formou zapojenia do tzv. študentskej vedeckej odbornej činnosti. Vedecká spolupráca má v sú-

časnosti medzinárodný charakter a ako inštitúcia spolupracujeme hlavne so zahraničnými akadémiami akými sú napr. Univerzita obrany v Brne, Akadémia národnej obrany vo Varšave, Univerzita verejnej správy v Budapešti, v poslednej dobe sme začali úzko spolupracovať s akadémiami v Záhrebe a Belehrade.

A ešte jedna otázka. Podstatné je možno očami neviditeľné, ale presným pomenovaním ho možno zviditeľniť. Čím sa vám prihovára Závažná Poruba, kde žijete niekoľko rokov? V čom je silná a čo najviac potrebuje?

Závažná Poruba je pekným miestom na život, možno si to mnohí moji spoluobčania neuvedomujú, je to pre nich jednoducho samozrejmosť. Poruba má to čo sa niekedy označuje ako „genius loci“, má tradíciu i súčasnosť a pevne verím že má i budúcnosť. Medzi silné stránky našej obce rozhodne patrí to, že v nej žije mnoho dobrosrdečných a pracovitých ľudí, často sa pozerám hlavne na starších spoluobčanov, na to ako sa venujú prácam na záhrade, okolo domu, zveľaďovaniu prostredia. Za povšimnutie stojí ako pekne sa starí, či prastarí rodičia starajú o „deti svojich detí“ a odovzdávajú tak odkaz mnohých generácií Porubáňov, Liptákov, či ak chcete Slovákov do budúcnosti. Porubania majú pekný vzťah ku svojej obci, sú na ňu hrdí. A čo Závažná Poruba potrebuje? Poruba potrebuje viac impulzov na svoj rozvoj, mám na mysli pomerne dlho diskutovaný a nedoriešený problém individuálnej výstavby, prípravy stavebných pozemkov za dostupné ceny. Niekedy ma mrzí, že mladí sú odkázaní stavať svoje nové domy na pozemkoch svojich rodičov, prípadne v katastrofách susedných obcí. Poruba tak prichádza o mladú krv, škôlka a škola o deti, miestni remeselníci o príležitosť pracovať v obci a zveľaďovať ju, atď.

Zvažoval som, či sa podeliť ešte o jeden postreh zo života našej Závažnej Poruby, urobím to. Kedysi ako dieťa som bol rodičmi vedený k prejavovaniu úcty voči starším formou pozdravu. Dnes sa mi zdá, že mladí rodičia zabúdajú na to, že vyžadovaním prejavov slušnosti od svojich ratolestí im doslova dávajú do života ďalšiu kvalifikáciu, že elementárna slušnosť a prejav rešpektu tomu druhému, či priateľská komunikácia im v tomto modernom svete doslova otvárajú dvere k úspechu.

Pán rektor, ďakujeme za rozhovor.

Dušan Migaľa, Porubské noviny,
šéfredaktor

Život dlhý ako sen, prajeme vám v tento deň

*Podakujeme za to, čo sa stalo,
vďační za to, čo sa nestalo,
čo je srdcu veľa a čo málo,
keď je stálo iba nestálosť.*

• Zľava: Kvetka Migalová, Dušan Migala a starosta Pavel Betko

„Vám, milí jubilanti vzdávame úctu, ďakujúc za doterajšiu prácu pre obec. Prajeme vám vnútornú silu, zdravie, životnú iskrú a stály zmysel pre radosť z malých i veľkých vecí života,“ prihovoral sa k manželom Migalovcom starosta Pavel Betko.

K sviatku Tvojich narodenín, prichádzame s pozdravením

Duško, Duško, Duško,
si Ty také uško
tejto našej dediny
cez Porubské noviny.

Štvrtina z nás má už vek,
keď nám na zrak treba liek,
kvapky, maste, okuliare,
aby naše oči staré,
prečítali, čo už vyšlo,
kým zas bude nové číslo.

Čítame a čítame,
čo to v obci stvárame,
dobré, no aj plané veci,
veď hriešnici sme my všetci,
ale nech sme anjeli,
komu Vladko nadelí
rozhrešenie, trochu vína?
Nech sa zlo zlom nespomína.

Majster si ty v novinách
aj po iných dedinách,
závidia nám, je im ľúto,
že nemajú radosť túto.

Veku nadhľad, pevné zdravie,
dobrý fotoaparát
a aj iné, čo máš rád!

Za kultúrnu komisiu OcZ Soňa Barániová

Nech báseň a pieseň vždy klopú na vaše dvere

Na Novej ulici v peknom bielom domci,
sviatok oslávili naši Migalovci.

Sedemdesiat rôčkov v zdraví sa dožili,
preto si aj na nás s láskou spomenuli.

Iskričky šťastia Vám dnes v očiach blikajú,
keď vaši priatelia dobro Vám želajú.

Celé dlhé roky v obci pracujete,
folklóru i ZPOZu svoj čas venujete.

Vo všetkých akciách vždy účinkujete,
dobrými nápadmi ich usmerňujete.

Ťažko je ospievať všetku Vašu činnosť,
hodina spievania nebola by nám dosť.

Hlavne tebe, Duško, ďakovať dnes treba,
nijaká udalosť nebýva bez Teba.

Si duša všetkého, čo sa deje v obci,
koreň mena Dušan tiež nám o tom svedčí.

Verne zachytávaš všetky udalosti,
nevynecháš ani cirkevné slávnosti.

Deti v oboch školách dobre Ťa poznajú,
veď bývaš ich hosťom, vždy,
keď niečo majú.

Porubské noviny vedieš celé roky,
je v nich život obce od materskej školy.

Zaznamenáš všetko i na internete,
čo si nájdú známi takmer v celom svete.

Mladosť dávno prešla, Vy ste však zostali,
do vienka staroby šťastie ste dostali.

Tri krásne vnúčatka pokračujú v rode,
nažívajte spolu v radosť a zhode.

Tak ako každému, aj Vám zneje pranie,
nech Vás vždy sprevádza
Božie požehnanie.

Skôr ako skončíme dnes naše spievanie,
prijmite za všetko aj poďakovanie.

V rodine majte vždy pokoj, lásku, zhodu,
zo srdca Vám prajú členky nášho ZPOZu.
Hedviga Šarafínová

• V mene folklórnej skupiny Poludnica odovzdala Elena Chovanová jubilantovi koláž fotografií (autor Zolo Šiposs) so slovami: „...nech jeseň Tvojho života nie je sychravá, nech je ako krásne babie leto: slnečná a farebná, nech Ti babie letá vyčarujú na tvári len pavučinky úsmevov, šťastia a lásky...“

Blahoželáme

V mesiaci októbri oslávil životné jubileum dlhoročný šéfredaktor Porubských novín, zástupca starostu, poslanec OcZ, člen ZPOZ-u, folklórnej skupiny, prededa ZO SZPB v obci, člen našej JDS pán Dušan Migala. Pri tejto príležitosti oceňujeme jeho prácu, ktorú v obci vykonáva. Stretávame ho všade, kde sa niečo deje. My, členovia JDS, srdečne blahoželáme. Nech mu slúži zdravie a dobré nápady nech ho neopúšťajú. Ďakujeme za doterajšiu aktívnu spoluprácu.

JDS v Závažnej Porube

Gratulácie

Pripájame sa ku gratulantom, prajeme Vám pevné zdravie, veľa lásky v kruhu rodiny, pohodu a pokoj v duši a veľa dobrých nápadov vo Vašej tak prospesnej práci. Nech Vám Pán Boh žehná ešte po dlhé roky.

Rodina Macková.

K životnému jubileu Vám prajeme všetko len to najlepšie, hlavne veľa zdravička. Nech Vás ešte veľa ďalších rokov v našej obci čítame, počujeme a vidíme.

Lucia

Podakovanie

Zo srdca ďakujeme všetkým, čo nám gratulovali k nášmu sviatku, či už osobne, písomne, po telefóne, sms-kou, či e-mailom. Dobré nám to padlo, potešilo a dodalo nových síl. Život je krásny, keď láska nechýba. Vaši **Kvetka a Dušan Migalovci**, október 2015

Druhé stretnutie s básnikom, rodákom Výlet na Krakovu hoľu

Mám pred sebou fotografiu, trocha už skrčenú, trocha zažltnutú. Nečudo, veď má vyše päťdesiat rokov! Podnikli sme výlet. Naším cieľom bola známa-neznáma KRAKOVA HOLA v Jánskej doline (1752 m). Záber prezrádza, že nás bolo sedem. Vyhľadali sme si úchvatné miesto pred ovčiarskou kolibou. Zvečnil nás jeden z valachov, ba čo viac, prepožičal Milanovi Rúfusovi svoj odev: bielu košelu z ľanu, okolo goliera nenáročne vyšívanú, so širokými voľnými rukávmi, súkenné nohavice, valašku, pravdaže, neodmysliteľnú pastiersku kapsu, prehodenú cez plece, do rúk klobúk, aký nosili valasi. Myslím, že to bol vydarený fotografický „úlovok“! Mali sme vtedy asi 22-25 rokov.

• Horný rad: Maťo Ilanovský (Hekel), pri ňom „cudzinec s klobúkom na hlave“, Vlado Jambrich, Božka Piatková (Ilanovská), dolný rad: Oľga, Milanova sestra, ja-Emka Niňajová, vedľa rovný ako jedľa – budúci básnik, neskôr ovenčený mnohými priliehavými prívlastkami.

V tom čase sme sa občas stretli s Oľgou, nuž mi navrhla, či by som nechcela ísť na spoločný výlet s horeuvedenými. Aj ja som patrila k tým, čo milovali hory a všetko, čo poskytovali, myslím na huby, lesné plody, ba istý čas som chodila aj na „béky“ – šišky, ktorými sme podkurovali miesto dreva. (Baran, Hrádok – boli dosť blízko). Nuž, nedalo sa odmietnuť, veď boli prázdniny, začiatok augusta, čas ako vyšitý s príslubom oblohy bez mračien, s blahodarnými lúčmi slnka, chladivého závanu šumiacich stromov a príjemnej pohody v kruhu priateľov. Milan prišiel z Bratislavy a nie sám. Dovedol si priateľa „cudzince“, ktorému chcel predstaviť naše hory a vôbec náš Liptov. Vyzeral tak na-polo Ind alebo nejaký miešanec. Už neviem. Dorozumievali sa po francúzsky, boli naladení –ako sa hovorí- na jednu strunu- nôtu. Aj on sa tešil, že uvidí, čo ešte nevidel, zažije, čo ešte nezažil. Nuž priatelia pripravili premyslený dvojdnový výlet, hlavný cieľ: KRAKOVA HOLA. Viedol nás väčšinou Maťo, lebo on bol v horách, najmä v týchto, ako doma. Poznám výstupy na hole, kde sa pásli stáda jalovic, oviec, k tomu ho viedol ešte jeho starý otec. Prešli sme horské chodníky, prte, prechody z dolinky do dolinky, vždy vyššie a vyššie. Spoznali sme Prednie, Pod „Oknom“. Natrafili sme asi na dva salaše. Vzali sme si „poživeň“. Domáci chlebič, slaninku, zemiaky, poznali sme už chuť

červených paradajok, zelených papriek, takže sme to dokúpili. Syr, žinčica nás čakali na salaši. Na jednom z nich sme aj prenocovali. Na hoľu zem v kolibe sme rozprestrelí čečinu, na to deky, našu výstroj, znova na seba deky. Ešte pred spaním sme sa dosýta vyrozprávali pri vatre vonku, aj s našimi dočasnými hosťami – bačom a valachmi. Nad nami obloha plná hviezd, okolo tíš hory, občas zaštekal pes, ochranca stáda. Bol to nádherný, nezabudnuteľný výlet! Dlhú dobu sme naň príležitostne spomínali.

Žiaľ, nebolo to až tak často. A ešte väčší žiaľ, pretože dvaja (s cudzincom traja?) na uvedenej fotografii, už dlhšie chýbajú. Chýbajú svojim blízkym a drahým a ten -vysoký vedľa ako tá jedľa - aj našej širšej spoločnosti a milovníkom jeho básní, v ktorých s úľubou hľadajú a odhaľujú metaforickú reč veľkého a uznávaného básnika nielen u nás, ale i vo svete.

Emma Lesáková, rod. Niňajová zo Žiliny

Plachý hosť

Nuž, áno: ak by som mohol, ako nemôžem – pozval by som si k vianočnému stolu svoje detstvo. Najpokornejšie ako viem, by som ho poprosil, aby ma aspoň na chvíľu ešte uznalo hodným svojej minulosti a vstúpilo ku mne so všetkými i so všetkým, čo bolo jeho súčasťou.

Lenže môj hosť je plachý: želanie zostáva nesplnené a môj starý zvonček márne cinká do pološera pamäti. A písmo i napriek tomu nepopustí. A tobôž už nie Písmo, v ktorom i naďalej stojí to isté. „Veru hovorím vám: ak sa neobrátite a nebudete ako deti, nevojдете do nebeského kráľovstva.“

A Vianoce sú alebo Stamoďtiaľ, alebo vôbec nie sú. Akokoľvek by sa vetvy ich stromčekov ohýbali pod rohom hojnosti. Preto musím čakať na toho plachého hosťa. Rok čo rok.

Milan Rúfus, Epištoly staré i nové,
Bratislava 1996

ŠPORT

Najskôr futbal, potom guláš

Prajnosť počasia využili mladí futbalisti na netradičný záver kalendárneho roka. V sobotu 7. novembra 2015 sa na futbalovom štadióne stretli nádeje porubského futbalu, rodičia, tréneri a funkcionári. Najskôr si do chuti spoločne zahrali futbal a potom si pochutnali na vynikajúcom guláši. Bolo to milé stretnutie všetkých, čo na srdci nosia osudy porubského futbalu.

Text: -dm- foto: Jaroslav Mikuš

Gymnastky priniesli medaily

Naše gymnastky reprezentovali Závažnú Porubu v sobotu 7.11.2015 v Bratislave na Majstrovstvách Slovenska súťaže Team-gym. Pretekov sa celkovo zúčastnilo 63 dievčat z piatich klubov:

- ŠK Závažná Poruba,
- GK BAMA,
- ZŠ Za kasárňou Bratislava,
- Klub RTVŠ Mix Spišská Nová Ves,
- KGŠ Slávia Trnava a KŠG Handlová.

V kategórii žiačok príjemne prekvapili naše mladšie dievčatá, keď obsadili pekné tretie miesto. Staršie dievčatá v kategórii junioriek potvrdili svoje kvality a domov si odniesli strieborné medaily. Nielen medaily, ale aj skúsenosti z pretekov sú prínosom pre ďalšie napredovanie a zlepšovanie športových výkonov.

text i foto: Iveta Beřková

Predišli nás do večnosti

*Hoc umriem,
nezarastie stopa,
ľudia si so mnou
v myslí postoja,
ozvem sa v
spomienkach
a do reči vpadnem*

*kamarátom pri práci
a do snov deťom, žene do stonu.*

V hlbokom zármutku oznamujeme, že nás dňa 4. septembra 2015 vo veku 65 rokov navždy opustil náš drahý manžel, otec, dedo, brat, švagor, strýko, ujo a priateľ

Ing. Daniel Debnár

Posledná rozlúčka s naším drahým zosnulým bola v utorok 8. septembra 2015 v Dome smútku v Liptovskom Mikuláši. Smútiaca rodina ďakuje za všetky prejavy sústrasti, kvetinové dary i účasť na pohrebnom obrade.

*+ + +
Opúšťam všetko,
čo mi bolo drahé,
rodinu milovanú,
krásu rodnej zeme,
svieže rána
i smutné tiché noci
a odchádzam tam, kde*

všetci raz večný pokoj mať budeme.

V hlbokom zármutku oznamujeme, že nás dňa 28. októbra 2015 vo veku 76 rokov navždy opustil náš drahý manžel, otec, starý otec, brat, švagor, krstný otec a ujo

Ludovít Míša

Posledná rozlúčka s naším drahým zosnulým bola v sobotu 31. októbra 2015 v Dome smútku v Závažnej Porube. Smútiaca rodina vyjadruje slová poďakovania za všetky prejavy účasti, kvetinové dary i prítomnosť na poslednej rozlúčke.

*+ + +
Tíško žila, tíško odišla,
skromná vo svojom
živote,
veľká vo svojej láske
a dobrote.*

V hlbokom zármutku oznamujeme, že nás dňa 3. novembra 2015 vo veku 91 rokov opustila naša drahá mama, stará a prastará mama

Emília Trnovská, rod. Valentová

Posledná rozlúčka so zosnulou bola vo štvrtok 5. novembra 2015 o 14. 00 hodine v Evanjelickom kostole v Palúdzke. Syn Ján s rodinou a dcéra Elena s rodinou ďakujú za kondolencie i účasť na pohrebe.

*Života kniha zavrela sa,
písaná srdcom, krvou
zo žíl.
Zápis v nej zlatým
písmom hlása,
že otec čestne život dožil.*

*Nech jeho telo v rodnej
hrude v pokojnom spánku odpočíva.
V pamäti našej žiarit' bude
pamiatka jeho stále živá.
Lúčim sa s Tebou, rodina,
aj s Vami, priatelia moji,
prišla už moja hodina,
spomienka nech nás navždy spojí.*

V hlbokom zármutku oznamujeme, že nás dňa 4. novembra 2015 vo veku 81 rokov opustil náš drahý manžel, otec, starý otec, prastarý otec, brat, švagor, krstný otec a ujo

Anton Kováč

Posledná rozlúčka s naším drahým zosnulým bola v piatok 6. novembra 2015 o 14.00 hodine v Dome smútku v Závažnej Porube. Vyjadrujeme slová poďakovania za všetky prejavy sústrasti, kvetinové dary i účasť na poslednej rozlúčke, čím ste zmiernili náš hlboký žiaľ. Smútiaca rodina.

*+ + +
Je skončený boj,
i keď život
mala som rada,
som v duši spokojná
a chcem len kludne spať.*

V hlbokom zármutku oznamujeme, že nás dňa 10. novembra 2015 v 88. roku svojho života opustila naša drahá mama, stará mama, krstná mama, teta a švagrína

Anna Jambrichová, rod. Niňajová

Rozlúčka s našou drahou zosnulou bola vo štvrtok 12. novembra 2015 o 15.00 hodine v Dome smútku v Závažnej Porube. Ďakujeme za všetky prejavy sústrasti, kvetinové dary i účasť na poslednej rozlúčke. Syn Ján s rodinou.

*+ + +
Kto žije v pamäti
svojich živých,
ten neumrel,
on len vzdialil sa.*

V hlbokom zármutku oznamujeme, že dňa 22. novembra 2015 v 73. roku svojho života nás opustila naša drahá sestra, švagrína a teta

Božena Medlová, rod. Medlová

Rozlúčka sa uskutočnila vo štvrtok 26. novembra 2015 o 13.30 v Dome smútku v Závažnej Porube. Brat Milan a ostatná smútiaca rodina vyjadrujú slová poďakovania za všetky kondolencie i prítomnosť na poslednej rozlúčke.

*Pozdravujem vás, lesy,
hory, pri odobierke
na stokrát!*

V hlbokom zármutku oznamujeme všetkým príbuzným, priateľom a známym, že nás dňa 10. decembra 2015 v 80. roku života opustil náš drahý manžel, otec, starký, švagor, strýko, krstný otec a ujo

Ing. Vladimír Štrkolec, plk. v. v.

Posledná rozlúčka s naším drahým zosnulým bola v pondelok 14. decembra 2015 o 14. hodine v Dome smútku v Závažnej Porube. Ďakujeme za všetky prejavy sústrasti, kvetinové dary i účasť na poslednej rozlúčke. Smútiaca rodina.

TAJNIČKA

VIANOCE

historické zamyslenie

V i a n o c e predstavujú významné (KRÍŽOVKA č. I + II. + III.).....

Sú prvým veľkým sviatkom liturgického roka; pôvodne epifánia (zjavenie Pána, 6.1.) . Od 4. storočia presunutý na 25.12. (narodenie Pána). Tým sa predkresťanské (pohanské) oslavy zimného slnovratu v antickom Ríme spojili s kresťanskou vieroukou.

Osobitný význam malo obradné zapalovanie ohňa. Cirkev prevzala uctievanie ohňa ako ... (KRÍŽOVKA č. IV.), Svetlo svetla, svetlo Kristovo a svietenie sviečkami.

V katolíckej liturgii sa Vianocé vyznačujú slávením štedrovečernej vigílie, trojitým slávením eucharistie a týždennou oslavou –oktáva.

Neodmysliteľnou súčasťou Vianoc bola (KRÍŽOVKA č. V.), najmä na deň sv. Štefana. Symbol Vianoc od 16. storočia boli (KRÍŽOVKA č. VI.) ... – betlehem. Od 19. storočia vianočný stromček, neskôr zdobený, tiež imelo k zdobeniu.

Vianočná kulisa bola umocnená hodovaním a dávaním darčiekov na Štedrý večer (24.12.).

V i a n o č n ú pohodu dotvára i tzv. vianočná hviezda – prýštec, pôvodom z Mexika, ktorej zdanlivý kvet tvoria červené listene ako aj vianočný kaktus kvitnúci v čase Vianoc.

Prianie autora:

Prajem Vám spokojné prežitie Vianoc v kruhu svojich najbližších, tešiac sa zdraviu, tolerancii vzájomnej i láskavosti.

Pavel Staroň

KRÍŽOVKA

	1	I.	2	3	4	5	6	•	7	8	9	10	11	•	12	13	14	III.	15
16								17 18						19 20					
21					IV.														
22					23 24					25 26			27 28						
29				30 31					32 33					34 35					36
37			38 39							40 41					42 43				
•	44 45					46 47						48 49				50 51			
52								53 54					55 56				57 58		
59							V.							60 61					62
63			64 65					66 67					68 69						
70						71 72			73 74							75 76			
77					78 79					80 81					82 83				
•	84 85		86 87								88 89				90 91				
92						93						94 95				96 97			98
99						VI.													
100						101 102		103 104								105 106			
107			108 109							110 111			112 113				114 115		
116					117 118				119 120						121 122				
123			124 125			126 127				128 129				130 131					
132								133 134				135 136					137 138		
139		II.																	
•	140							141					142						•

- 1 - pôsobisko baču
- 2 - zakáľáčková polievka
- 3 - naparuj
- 4 - draslík, chem. zn.
- 5 - uhynutí kočovníci
- 6 - trávil leto
- 7 - vyhynulý juhoamer. indián
- 8 - citoslov. hlasu ovce, kozy
- 9 - značka bicykla
- 10 - levíča česky
- 11 - zn. oerstedu
- 12 - Oldrich dom.
- 13 - bod v hre
- 14 - smaž nad ohňom
- 15 - judejský kráľ z Azy
- 16 - trochu pokopal
- 17 - vianočná ozdoba
- 18 - očakával na zástavke...autobus
- 19 - divadelný záves
- 20 - ozn. ruských lietadiel
- 21 - dvojkolesový vozík v Ázii
- 22 - Shakespeareov kráľ
- 23 - útok kniž.
- 24 - pokropila rosou
- 25 - kód Kiribati
- 26 - okiádzala si dymom - básn.
- 27 - boxer protivníka, údermi
- 28 - vedecký názov krídla
- 29 - Armáda Slovenskej republiky ozn.
- 30 - na takto rok
- 31 - v dome .. kúpeľňu, komoru, atd.

- 32 - ruská dedina
- 33 - rodisko J.G.Tajovského
- 34 - predpona s významom nádor-nádorový
- 35 - šport. kód Azerbajdžanu
- 36 - meno speváčky Sumac
- 37 - zač. slova šťastie
- 38 - súkromné byty, spravidla k prenájmaniu
- 39 - tmel
- 40 - bočná loď baziliky
- 41 - pracovný oblek
- 42 - tu - túňa česk.
- 43 - techn. meradlo - vzorka
- 44 - predpona s významom k poľnohospodárstvu
- 45 - rieka v Poľsku
- 46 - mesto i rieka v Mexiku
- 47 - Organizácia Amerických štátov
- 48 - Anna, Zuzana, Emil
- 49 - angl. mužské meno
- 50 - požívam potravínu
- 51 - arabské mužské meno
- 52 - doniesol do vnútra i ... dobrú náladu
- 53 - rytmický spoloč. tanec
- 54 - práca pri kopaní zemiakov
- 55 - značka el. prístrojov
- 56 - osoba (žena) bez štátnej príslušnosti, nespisovne
- 57 - sodík chem. zn.

- 58 - Beata s veľkými očami
- 59 - poloostrov na pobreží Jadranského mora
- 60 - obsah drahého kovu v minciach
- 61 - erbium chem. zn.
- 62 - Národný úrad pre výskum vesmíru v USA
- 63 - kód, Slovenskej Republiky
- 64 - hliník + síra chem. zn.
- 65 - druh malého psíka
- 66 - obarová polievka česk.
- 67 - odkrojiť česky
- 68 - veľký vodný vták
- 69 - tajný kartový kód
- 70 - liečba česky
- 71 - Slovenská pošta skr.
- 72 - označ. kvalitnej múky
- 73 - japonské mesto - ZOĤ 1972
- 74 - ker produkujúci orechy
- 75 - španielska vychovávateľka
- 76 - orangutan
- 77 - značka čaju
- 78 - montovaný dom
- 79 - časť moslimského domu pre ženy
- 80 - Liliana domac.
- 81 - ŠPZ. okr. Komárno + letný odev skr.
- 82 - diár, zápisník
- 83 - 4 - ka
- 84 - vo výslužbe skr.
- 85 - usilujeme sa

- 86 - chem. prvok zn. Mg
- 87 - kabela, kapsa
- 88 - mesto v Srbsku
- 89 - územná jedn. v Mongolsku
- 90 - ruka tel. i česky
- 91 - zdvih nohy pri tanci
- 92 - vysievaná
- 93 - čist. prípravok na okná
- 94 - ŠPZ okr. Trnava
- 95 - hnili i svrbeli
- 96 - tlč
- 97 - intenzita zn.
- 98 - cudzie mužské meno
- 99 - priprav jedlo
- 100 - pracovník v diplomat. službách
- 101 - 1 - rimsky
- 102 - obyvateľ Filipín
- 103 - zbor štatistov pri natáčaní filmu
- 104 - líce česky
- 105 - úhor nemecky
- 106 - okná
- 107 - žiacka knižka skr.
- 108 - zakmitala
- 109 - plytká nádoba na umývanie - miesto V vpište M
- 110 - atomova elektrárň skr.
- 111 - živočích patriaci k plášťovcom
- 112 - skratka pre KNOCK OUT (KO) foneticky
- 113 - vojenská farba
- 114 - pojem duše u st. Egyptanov
- 115 - Korejská dynastia
- 116 - umývala basn.
- 117 - 52 rimsky
- 118 - pomenšie - potensie
- 119 - kladivom zbija dokopy náreč. 120 - Talian česk.
- 121 - citoslovce odporu
- 122 - meter česky
- 123 - exkráľovna Španielska i druh slimáka
- 124 - úsek odbytu skr.
- 125 - hriadele
- 126 - civilná a vojenská rozviedka USA (Central Intelligence Agency)"
- 127 - abvolt znač.
- 128 - dvojhĺaska
- 129 - dub angl.
- 130 - 1053 rimsky
- 131 - lesklý náter
- 132 - cela pre jedneho
- 133 - popol i strop
- 134 - rozum
- 135 - cudzie mužs. meno (od Kleopatry)
- 136 - druh čínskej drogy
- 137 - predložka so 7. pádom
- 138 - United States skr.
- 139 - amper zn.
- 140 - názov čokolády - s hviezdou
- 141 - kaluža
- 142 - hľadavec podobajúci sa potkanovi

v stĺpcoch:
 v - 3. - pod rims. II. - nula

v riadkoch:
 v - 3. - za tajn. č. IV. - cestovný preukaz
 v - 15. - za tajn. č. VI. - háda krížovku
 v - 21. - za tajn. č. II. - EČV okr. Trenčín

pomôcky:
 ARZA, ETALON, ČPELI, HORČÍK, ILARION, ISTRIA, NIČ, POINT, SALPA

Pozor! v krížovke nie sú dodržané dĺžne!
Znenie tajničky z minulého čísla:
 Richard Foster: Jedným z najväčších prejavov lásky je jednoducho všimnúť si ľudí a venovať im pozornosť.

Tajomný Omán v sebe ukrýva miesta z rozprávky Tisíc aj jednej noci

Krajiny blízkeho východu sa z roka na rok tešia väčšiemu záujmu dovolenkárov. Medzi tie najobľúbenejšie určite patrí Egypt, Turecko, Izrael a vďaka príjemnému celoročnému podnebiu i Spojené Arabské Emiráty. Čo by ste ale povedali na Omán? Bohatý sultanát na brehu Arabského mora, ktorý za posledné desaťročia prešiel obrovskými zmenami.

Naše prvé kroky v Ománe smerujú do mesta Salalah v provincii Dhofar, jedného z najväčších miest celého sultanátu, ktoré sa nachádza neďaleko hraníc s Jemenom. Víta nás obrovské moderné letisko, ktoré má ale jednu zvláštnosť. Napriek svojej veľkosti a pompézosti je naše drobné lietadlo jediné, ktoré tu široko-ďaleko pristálo. Neskôr sa dozvedá-

• Múzeum kadidla na juhu Ománu v meste Salalah

me, že na svoje oficiálne otvorenie si toto letisko počká ešte desať dní a potom sa stane najmodernejším leteckým prístavom v krajine. Dokonca modernejším ako samotné letisko v hlavnom meste Muscat. Keď sme už pri tom, slovo „naj“ je v tejto krajine veľmi obľúbené. Najviac u našich sprievodcov, ktorí na svoju krajinu a sultána nedajú dopustiť.

Kadidlo prinieslo obyvateľom peniaze a zároveň slúžilo aj ako liek

Cestou z letiska sa od nášho sprievodcu Saida dozvedáme, že Omán sa pýši zaujímavým svetovým prvenstvom. Každého turistu poteší informácia, že sa nachádza v najbezpečnejšej krajine na svete. Oficiálne Omán nemá žiadne väznice a miera kriminality sa tu už dlhé roky drží na nule. Niet sa čo diviť. Krajina bola v minulosti najbohatšou kolóniou Portugalska a od roku 1651 kedy získala nezávislosť jej bohatstvo rástlo. Nebolo to však vďaka rope a plynu, ktoré túto časť sveta robia rozprávkovo bohatou. Bolo to hlavne kvôli prekvitajúcemu obchodu, ktorému sa darilo aj vďaka priamemu prístupu k Indickému oceánu odkiaľ sa lode s nákladom plavili po celom svete. A čím sa historicky v zahraničnom obchode preslávil Omán najviac? Kadidlom. Tento obchodný artikl je dodnes príznačný hlavne pre južnú časť sultanátu. Je to pevná tvrdá živica

zo špeciálneho stromu, ktorý rastie iba v okolí mesta Salalah. Nezameniteľná vôňa kadidla je tu prítomná všade. Said nám hovorí, že kadidlo sa používa aj ako prírodná voňavka do domácností. Dokonca sa ním vydymujú čerstvo vypraté šaty a miestnosti v príbytkoch. Na vlastné oči vidíme, že fenomén kadidla je v Ománe tak silný, že obchody s ním sú na každom rohu. Okrem toho má ale kadidlo aj pozitívne zdravotné účinky. Jeho lúhovaním vo vode sa získava roztok, ktorý keď žena vypije pred pôrodom, celý proces príchodu dieťaťa na svet sa výrazne zjednoduší. Kadidlo skrátka patrí k Ománu a miestni ľudia stále veria v jeho nadprirodzené schopnosti. Možno aj kvôli tomu mu na okraji mesta Salalah vystavali múzeum, kde sa dozviete všetko o jeho histórii a obchodných cestách, ktorými kadidlo vyvážali loďami do celého sveta.

Šikovný sultán zmenil krajinu na ne- poznatie a pomohol ľuďom

Ako som už spomínal, Omán je štátnym zriadením sultanát. To znamená že na čele unitárnej absolutistickej monarchie s vlastným parlamentom stojí od roku 1970 až dodnes neohrozený sultán Qaboos bin Said al Said. Narodil sa práve v blízkosti mesta Salalah a počas jeho vlády prešiel Omán obrovskými zmenami. K moci sa dostal bezprostredne po smrti svojho otca Said bin Taimura, ktorý nebol naklonený zmenám a len ťažko investoval financie do rozvoja krajiny. Jeho syn sa však rozhodol smerovať krajinu inou cestou. Do roku 1970 boli v Ománe len tri školy a jedna nemocnica v hlavnom meste Muscat, ktoré je od Salalah vzdialené viac ako 1000 kilometrov. Dnes má táto krajina takmer 1200 škôl a moderne vybavené zdravotné zariadenia nájdete aj v najza-

• Poulíčny predaj čerstvých kokosov a banánov je súčasťou miestneho života

strčenejšej dedinke vo vnútrozemí. Okrem toho zdravotná starostlivosť je pre všetkých obyvateľov Ománu bezplatná, rovnako ako bezplatné je aj školstvo. Podľa slov nášho sprievodcu sultán Qaboos je pre Ománcov

• Na potulkách vnútrozemím Ománu kde sa dozvedáme viac o historických obchodných plavbách

skutočne panovník na správnom mieste. Svoje vzdelanie získal od Veľkej Británie a rozhodnutiami posunul krajinu o veľký kus dopredu. Nechal vybudovať kvalitné cesty a diaľnice na miesta, kde predtým žiadne cesty nevedli. Dal volebné právo ománskym ženám, ktoré ho historicky nikdy nemali. Znížil nezamestnanosť v krajine na minimálnu úroveň, zaviedol štedrý sociálny program pre chudobné rodiny a rodiny odkázané na pomoc. Nemalé investície urobil do poľnohospodárstva tým, že podporuje aj dnes miestnych pestovateľov banánov a datlí. Počas našej cesty po južnej časti krajiny si všimame dômyselne vybudovaný systém zavlažovania banánových plantáží. Tie spoločne s kokosmi a spomínanými datlami, ktorých tradícia pestovania začala práve v Ománe, tvoria hlavné produkty tunajšieho poľnohospodárstva.

Okrem vyššie uvedených faktov, ma osobne ale prekvapuje informácia nášho sprievodcu, že sultán Qaboos nechal len pred pár rokmi vytvoriť nové Ministerstvo pre turizmus. Hlavným krokom pri tomto jeho rozhodnutí bol fakt, že podstata bohatstva krajiny je síce ukrytá v rope a zemnom plyne. Ich zásoby sú ale obmedzené a preto sa ako vodca krajiny snaží hľadať nové možnosti príjmov. Skrátka sultán Qaboos sa teší medzi obyvateľmi obrovskej obľube. Aj preto je jeho pozícia tak pevná a jeho obraz v tradičnom ománskom kroji nájdete umiestnený v každej budove alebo mešite.

Biele domy, pasúce sa ťavy a drahý alkohol sú súčasťou života miestnych

Počas nášho putovania Ománom sa niekedy čudujeme, kde všade vedú cesty, ktoré dal sultán vybudovať. Krajina je skutočne rôznorodá. Od rovinatých oblastí v blízkosti Arabského mora sa za niekoľko minút dokážete dostať do horských priesmykov, ktoré po niekoľkých kilometroch opäť prechádzajú do nekonečnej púšte. Veľkú časť územia Ománu pokrýva práve púšť. Naš sprievodca hovorí, že lokálne túto nehostinnú oblasť nazývajú „Empty Quarter“, čo je v preklade niečo ako

• V zajatí miestnych taxikárov neďaleko trhu v Muscate (v pozadí kotví sultánova súkromná jachta)

prázdné územie. Toto tvorí väčšiu časť hranice so susednou Saudskou Arábiou, a preto sa väčšina z 3.1 milióna obyvateľov sústreďuje skôr do miest na pobreží, alebo do oblastí s dobrou dostupnosťou infraštruktúry. My máme počas cesty šťastie na menšie dediny, kde v jednom dome býva aj niekoľko generácií. Všetky domy majú bielu farbu. Po mojej otázke prečo to tak je, dostávam od Saída odpoveď, že biela je jediná fasádna farba, ktorá je povolená bez dodatočného schválenia. Všetky ostatné farby podliehajú procesu schvaľovania sultanátu.

Väčšina ľudí, ktorí žijú v horách, sa venuje chovu zvierat. Oblúbené sú hlavne ťavie farmy. Nie je nič zriedkavé, že jedna farma má aj viac ako 1000 tiav, ktoré sa tu nechovávajú iba na mäso, ale hlavne na mlieko. To je údajne veľmi zdravé a podľa slov sprievodcu priaznivo pôsobí na dĺžku života miestnych obyvateľov. Tá je momentálne 78 rokov, ale s pribúdajúcimi školami, nemocnicami a vyššou životnou úrovňou sa postupne zvyšuje. Okrem životnej úrovne zrejme dĺžku života v Ománe predlžuje aj rozhodnutie sultána, že na alkohol môže obyvateľ minúť len 10 percent svojho príjmu, čo v našich tvárach vyvoláva samozrejme úsmev.

Hlavné mesto Muscat a majestátna sultánova mešita s najväčším kobercom na svete

Po niekoľkých dňoch cestovania prevažne juhom krajiny sa dostávame do hlavného mesta Muscat. Je to najväčšie mesto v Ománe, kde okrem univerzity, krásnej budovy opery, ministerstiev, sultánovej jachty a bývalého sultánovho

• Murtaḥ Souq – tržnica v centre starého Muscatu

paláca nájdete ešte ďalšiu jedinečnú stavbu. Dokonalý skvost architektúry - Veľkú mešitu sultána Qaboosa. Pre jej výstavbu sa sultán rozhodol v roku 1992, výstavba začala v roku 1995 a trvala celé 4 roky. Je postavená z 300-tisíc ton indického pieskovca a dokopy dokáže pojať až 20-tisíc pútnikov. Jej hlavnou atrakciou je ručne tkaný perzský koberec v 28 farbách s rozmerom 70 x 60 metrov v jednom kuse. Na jeho vznik bolo použitých takmer dve miliardy uzlíkov a jeho hmotnosť dosahuje 21 ton. Zo stropu hlavného minaretu nad kobercom visí aj 14 metrov vysoký luster, zdobený čistým zlatom. Ide o majestátné dielo s rozsiahlymi príslušími záhradami, ktorému sa dnes vyrovná iba veľká mešita v Abu Dhabi.

Muscat ako taký má dve časti – staré mesto, kde aj dnes zažijete nefalšovanú atmosféru miestneho trhu nazývaného Souq. Na tomto mieste muži v tradičných dlhých bielych šatách nazývaných dishdasha v tieni historických budov a

• Veľká mešita sultána Qaboosa v Muscate je naozaj majestátné dielo architektúry

prístreškov predávajú kravy alebo ovce. Nesmie samozrejme chýbať ani kadidlo, to vo svojich stánkoch ponúkajú zasa moslimské ženy, rovnako tradične oblečené v dlhých šatách a zakrytou tvárou. Veľmi zaujímavou časťou Muscatu je okrem trhu aj prechádzka popri zálive s výhľadom na sultánovu luxusnú jachtu popri ktorej sa dostaneme až k jeho bývalému palácu. Je rovnako neuveriteľný, ako všetky jeho veľkolepé diela, ktoré nechal v krajine za posledných 30 rokov vybudovať. Sultán očividne dožičí rád nielen ľudu, ale aj sám sebe.

Naša cesta po Ománe končí tentoraz žiaľ v Muscate. Kvôli krátkosti času sme sa nedostali hlbšie do vnútrozemia, plného zelených oáz a hlbokých horských kaňonov s nádhernými výhľadmi. Sprievodca nám vysvetľuje, že dominantou vnútrozemia je historické mesto Nizwa – jedno z najstarších ománskych miest so živými tradíciami a bohatou obchodníckou históriou. Možno nabudúce, keď sa sem raz znova vrátíme, začneme našu cestu po krajine z rozprávky Tisíc a jednej noci práve tu. **Michal Staroň**

Kráčaj po tráve

Petra Olšáková

„Hej Ty, áno Ty tam!“

„Vyzuj sa a kráčaj po tráve.
Je jedno kam, ale kráčaj tak,
akoby si práve na svet prišiel.“

„Nie ako rak naopak,
ale slobodne,
s radostným krikom
a bosý.“

„A plač, keď jedného dňa zabudneš
kto si.“

„Ako to budem vedieť rozpoznať?“

„Prestaneš byť nahý, bosý
a zabudneš sa úprimne usmievať.“

„V ten deň
namiesto deravých topánok,
začnú Ti lesklé okovy na nohy obúvať,
a Ty s vidinou slobody v oku,
budeš sa pri každom väčšom kroku,
o zlatú reťaz potkýnať.“

„Nie oni, ale Ty sám sebe si kat.
Obliekaš sa, obúvaš
a dobrovoľne si sa prestal smiať.“

„Odložme topánky, vytiahnime opasky
a dajme šancu úsmevu.

Podme revolucioanalyzovať.

HLASUJME!

NIE - pre závišť, lži a neveru

a

ÁNO za - dobroprajnosť, pravdu
a dôveru.

A keď už naozaj nič,
prispejme aspoň do zberu.

JURsport.sk
ZÁVAŽNÁ PORUBA

JURsport Závažná Poruba Vám ponúka na zimnú sezónu 2015/2016 kvalitný servis, opravy a brúsenie lyžiarskej výstroje, požičovňu lyži, detských kompletov na sezónu alebo kurzy, požičovňu snowboardov, bežiek, sánok alebo korčúl. Ďalšie informácie nájdete na stránkach www.jursport.sk alebo na tel. č. 0905 521322. Pred zimnou sezónou nás nájdete na Ul. Hlavná 260 a počas sezóny v lyžiarskom stredisku Opalisko.

Peter Jurečka, JURsport Závažná Poruba

Na Mikuláša s Mikulášom

Našu školu navštevujú samé dobré deti, čo si všimol aj Mikuláš. V piatok 4. decembra 2015 prišiel medzi nás s bohatou nádielkou balíčkov. Šikovní žiaci hosta potešili spevom, básničkami a hrou na rôznych hudobných nástrojoch. Poďakovanie posielame aj Obecnému úradu v Závažnej Porube, že nezabúda ani na našich školákov.

• Foto Mgr. Oľga Dzúrová

Štebot v rodnom hniezde

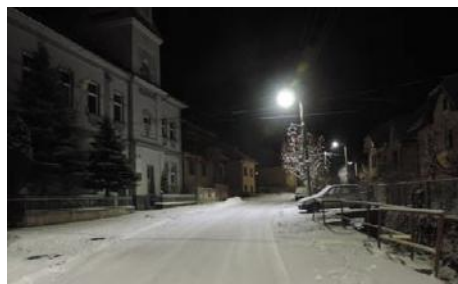
Opäť sme sa stretli. Tento rok 4. decembra 2015 v zasadačke Obecného úradu v Závažnej Porube. Opäť sme prišli naplniť slová nášho rodáka Milana Rúfusa z jedného z jeho listov do našej Poruby: „Štebotajte mi a ja Vám budem vďačný.“ Bol to štebot nefalšovaný, úprimný, dojemný. Milé vystúpenie škôlkárov, prednes prvotín básnika a hra na hudobných nástrojoch v podaní žiakov Základnej školy Milana Rúfusa v Závažnej Porube a tiež recitácia Nikoly Stankovianskej boli odmenené potleskom preplnenej zasadačky. Pozvanie prijala aj Slávka Očenášová-Štrbová, spisovateľka a literárna historička, vedecká pracovníčka Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, priateľka rodiny Rúfusovcov. Predstavila nám novú knihu rozhovorov so slovenskými umelcami, evanjelikmi s názvom Život – viera - umenie. V publikácii je aj rozhovor autorky s Milanom Rúfusom.

Pohladením duše bolo vystúpenie Janky Bernáthovej-Lehotskej, rodáčky z Kráľovej Lehoty žijúcej v Banskej Štiavnici. Prednesom svojich veršov aj veršov Milana Rúfusa priniesla do zimného podvečera teplo a svetlo. Obdarovala nás srdečným slovom, milotou a láskou k Bohu i k človeku. Sme jej za to vďační.

Moderátor a režisér večera Dušan Migala v závere všetkým zúčastneným poďakoval za dôstojnú spomienku na Majstra pri príležitosti jeho nedožitých 87. narodenín. K poďakovaniu sa pripojil aj starosta obce Pavel Beťko.

Z tohtoročného Štebotu v rodnom hniezde sme odchádzali obohatení nielen predneseným slovom, ale aj slovom písaným v knihách oboch pozvaných autoriek s ich podpismi a venovaním.

Katarína Devečková

Vďaka za svetlo

So zimou zvyčajne prichádza tma do našich ulíc. V našej Porube je to opačne - prišlo svetlo. Svetlo, ktoré hlavne nám starším umožňuje bezpečnú chôdzu aj večer. Ďakujem vedeniu obce a verím, že toto svetlo posvieti ešte na mnoho zlepšení, ktoré sa vedeniu podarí v obci uskutočniť.

Elena Chovanová

• Pocta a úcta Majstrov slova od rodných

• Najmenší štebotajú verše básnika

• Recitujú školáci, hrá Martin Medvecký

• Recituje Janka Bernáthová - Lehotská

• Jedni recitovali, druhí počúvali. Foto Ing. Ján Jambrich